

KARYS

Kaina 50 ct.

Nr. 47

Politikos apžvalga

EUROPA GRĮŽTA PRIE PRIEŠKARINIŲ VALSTYBIŲ SAJUNGŲ

Europoje dabar visur eina derybos dėl politinių kombinacijų. Einama ta linkme, kuria ejo prieškarinė politika, būtent, stengiamasi sudaryti bendrą frontą prieš vokiečius. Net Italija, kuri anksčiau rodė palankumą vokiečiams, dabar atsigręžė nuo jų. Vokiečiai mėgina vėl patraukti į savo pusę Italiją, tačiau nesiseka. Atvirkščiai Italija stengiasi susitaikyti su Prancūzijos sąjungininke Jugoslavija, su kuria santykiai buvo įtempti. Tiesa, tai sunkiai vyksta, nes Italija ir Vengrija draugauja, o tuo tarpu Jugoslavija ir Vengrija turi daug ginčytinių klausimų. Tačiau Europos politiniuose sluoksniuose neabejojama, kad Italija susitaikys su Jugoslavija ir tada bus atviras kelias susitarti su Prancūzija. Iš kitos gi pusės Sovietų Rusija irgi eina prie susitarimo su Prancūzija. Tuo būdu vėl atsiranda Europoj prieškarinė santarvė, nukreipta prieš vokiečius. Tačiau ji vargu privestų prie naujo karo, jei tik vokiečiai nepradės reikalauti Versalės sutarties peržiūrėjimo ir aktingai ieškoti naujos „erdvės“ savo ekspansijai į Rytų Europą.

AMERIKA NUSIGINKLAVIMO REIKALU

Jungtinių Amerikos Valstybių užsienių reikalų ministeris Hullis, susitaręs su prezidentu Rooseveltu, šiomis dienomis pareiškė, kad Amerikos Jungtinės Valstybės yra nusivylusios nusiginklavimo derybomis ir stengsis sudaryti atskirą susitarimą dėl tarptautinės ginklų prekybos uždraudimo. Tik vėliau, ir esant palankioms sąlygoms, galės ši susitarimą išplėsti, tai yra įtraukti į jį ir nusiginklavimo susitarimą. Jei iš tikrųjų Amerika pasitrauks iš nusiginklavimo konferencijos Ženevoj, tai tuo bus suduotas didelis smūgis visam nusiginklavimo reikalui.

PRANCŪZAI IR TOLIAU BUS GRIEŽTI VOKIEČIŲ ATŽVILGIU

Spauda praneša, kad naujas prancūzų užsienių reikalų ministeris Lavalis, kuris kadaise buvo susitaikymo su vokiečiais šalininkas (jis savo laiką, būdamas ministru pirmininku, net padarė vizitą Berlyne), dabar nusistatęs vesti griežtą politiką vokiečių atžvilgiu. Netrukus jis ketina atnaujinti derybas dėl Rytų pakto, nepaisant to, kad vokiečiai (ir lenkai) priešinasi. Taip pat ir Saro reikalais Lavalis bus kietas ir jokių nuolaidų vokiečiams nedarys.

LIETUVOS UŽSIENIŲ REIKALŲ MINISTERIS VYKSTA Į SUOMIJĄ

Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis, Suomijos užsienių reikalų ministerio kviečiamas, netrukus vyks į Suomiją. Šio vizito tikslas sustiprinti ryšius ir draugingumą tarp Suomijos ir Lietuvos bei kitų Pabaltijo valstybių. Mat, Suomija svyruoja tarp Skandinavijos ir Pabaltijo grupių ir aiškaus nusistatymo ligi šiol nerodė.

LIETUVOS—LATVIJOS PREKYBOS DERYBŲ BŪSENA

Šiomis dienomis pasibaigė Lietuvos—Latvijos prekybos derybų pirmoji stadija. Buvo tartasi dėl prekių, kurioms turi būti taikomas palengvintas režimas, pervežant per sieną. Didelių nuomonių skirtumų nebuvo ir todėl manoma, kad gruodžio mėn. derybos sėkmingai pasibaigs.

NUMATOMAS PRANCŪZŲ—SOVIETŲ EKONOMINIS BENDRAVIMAS

Politinis Prancūzijos ir Sovietų Rusijos suartėjimas privedė prie ekonominių santykių. Dabar abiejų valstybių vyriausybės stengiasi ekonominius santykius tarp Prancūzijos ir Sovietų Rusijos išplėsti. Tam tikslui netrukus vyksta į Maskvą prancūzų prekybos ministeris Marschandeau.

LENKŲ SEIMO ATSTOVAS KRITIKUOJA SAVO VYRIAUSYBĖS UŽSIENIŲ POLITIKĄ

Lenkų seimo paskutinėje sesijoje atstovas dr. Thonas iškritikavo lenkų užsienių politiką, ypač bendravimą su vokiečiais ir rytų pakto kliudymą. Jis nurodė, kad lenkai pradėjo draugauti su vokiečiais, kurie dabar izoliuoti, ir visas pasaulis virto lenkų priešų. Tuo tarpu lenkai vengia dalyvauti ten, kur norima įgyvendinti taika ir teisingumas (rytų paktas). Šiai kritikai seimas atitinkamai pritarė. Taigi, ir pačioje Lenkijoje daug kas nepatenkintas nelemta Becko užsienių politika.

LENKIJA IR BALTIJOS SANTARVĖ

Čekoslovakijos Tautų Sąjungos draugijos leidžiamajame laikrašty žinomas čekoslovakų laikraštinkas dr. Starka parašė apie Lenkijos kliūtis Baltijos valstybių santarvei sudaryti. Jis nurodo, kad lenkai stengėsi patraukti į savo pusę tai Estiją, tai Latviją ir neprileisti prie Baltijos santarvės. Tačiau tai lenkams nepavyko. Šis laikraštis toliau nurodo, kad Lenkija stengiasi visur pasirodyti, nors kartais tai jai ir brangiai kainoja. Pagaliau laikraštis nurodo, kad visų taikos draugų palankumas yra Baltijos valstybių pusėje.

DIDŽIOJO KARO PALIAUBŲ DIENOS SUKAKTUVĖS

Lapkričio 11 d. daugely Europos valstybių buvo paminėtos didžiojo karo paliaubų dienos sukaktuvės. Anglijoje, Prancūzijoje, Belgijoje buvo didelės iškilmės. Visur buvo pareikštas pageidavimas, kad tos žmonijos skerdynės nebesikartotų ir nurodyta, kad didysis karas neatnešė naudos net ir nugalėtojams.

Paryžiuje ir Briuselyje (Belgijos sostinėje) dar buvo manifestacijos prancūzų—belgų draugingumui sustiprinti.

AR VOKIETIJA GRĮŠ Į TAUTŲ SAJUNGĄ

Vokiečių valstybės vyras Ribbentropas šiomis dienomis lankėsi Londone. Spaudos žiniomis, jo atsilankymo tikslas buvo parengti dirvą Vokietijai grįžti į Tautų Sąjungą. Vokiečiai reikalauja, kad būtų panaikintas Versalės sutarties punktas dėl ginkluotų pajėgų apribavimo Vokietijai. Tuomet vokiečiai galėtų grįžti į Tautų Sąjungą. Kitų valstybių nusistatymas dar neaiškus, bet spauda nurodo, kad minėto punkto panaikinimas ar nepanaikinimas jokios praktiškos reikšmės neturi, nes vokiečiai vis vien stiprina savo karo pajėgas be jokios kontrolės, ypač oro srityje.

VOKIEČIAI VIS DAR ŠMEIŽIA LIETUVĄ

Dėl neumanininkų ir sassininkų (hitlerininkų) bylos, kuri greit turi būti nagrinėjama Apeliacinuose Rūmuose ir kur neumanininkai bei sassininkai kaltinami valstybės išdavimu, vokiečių spauda pradėjo vėl šmeižti Lietuvą. Vokiečių laikraščiai, net rimtesnieji, rašo, kad byla inscenuota (nors gerai žinoma, kad kaltinimas pagrįstas net daiktiniais įrodymais) ir t. t. Laimė tik, kad pasaulis mažai tiki vokiečių spaudai.

VOKIEČIŲ KARIUOMENĖ NENORI AVANTIŪRŲ

Šiomis dienomis vokiečių spaudoje pasirodė vieno kariuomenės straipsnis, kuriame jis nurodo, kad kariuomenė su nacionalsocialistų partija neturi nieko bendro ir kad kariuomenė nesiduos įtraukiama į avantiūras, į kurias partija nori ją įtraukti. Tai nėra vieno asmens nuomonė, bet vyraujanti nuomonė kariuomenės vadovybėje ir kariuomenėje.

Pranešimas

Kauno Kanarkų Augintojų Draugija „Kanaria“ š. m. gruodžio mėn. 2, 3, 4 ir 5 d. d. Kaune, Laisvės al. 3 Nr. (Ateitininkų salė) rengia kanarkų, karvelių ir kitų paukščių giesmininkų bei dekoratyvinių paukščių parodą.

Parodos reikalais kreiptis į Dr-jos V-bą, Kaunas, Zana-vykų g-vė 40 Nr.

Leidžia Vyr. Štabe Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

MŪSŲ ŠVENTĖ

Lapkričio 23-čioji yra nepaprasta šventė. Galėtumėm ją pavadinti meilės ir pasiaukojimo švente. Šioji diena yra laikoma oficialia mūsų kariuomenės įsikūrimo data. Kariuomenės, kuri per meilę ir pasiaukojimą patikrino tėvynei laisvės aušrą, sutraukė verguvės pančius, amžius slėgusius laisvą lietuvių dvasią. Tėvynės laukuose vėl linksmai suskambėjo daina, o ant brolių krauju aplaistytos žemės pradėtas atsistatymo darbas.

Prabėgo daug laiko. Daug išmirė laisvės kovotojų. Apie tėvynės prisikėlimą liudija ir kalba mums tik knygos ir vienas antras gyvas laisvės kovos apaštalas. Per šią šventę pravartu mums prisiminti mūsų pirmųjų laisvės kovotojų dvasią, nes ji turi būti visų darbų ir siekių pamatu. Ja vadovaudamiesi mes turėsime žengti į sentėvių sostą, tėvynės širdį, Vilnių. Pirmųjų laisvės kovotojų dvasia turi būti paraginimas ir pavyzdys didiems žygiams!

Didysis vokiečių poetas Goethe yra pasakęs, kad nėra pasaulyje tokios meilės, kaip motinos meilė. Motina myli savo vaiką be jokių sumetimų: myli jį ne dėl to, kad jis gražus, myli ne dėl to, kad jis bus jai senatvėje ramstis ir paguoda, o myli todėl, kad jame teka jos kraujas, kad jis yra jos prigimties dalis. Mūsų pirmieji laisvės kovotojai, sudarę kariuomenės užuomazgą, mylėjo tėvynę motiniškai. Jie jautėsi tikraisiais jos sūnumis ir tasai jausmas ragino juos į didžius žygius, stiprino kovose. Užtenka mums prisiminti kovos ties širvintais, Giedraičiais, kad pilnai suprastumėm, jog akstinas toms kovoms buvo karšta tėvynės meilė, troškimas tėvų žemės laisvės. Niekas iš savanorių tomis dienomis negalvojo, kad ateis diena, kada jie bus apvainikuoti laurais, kad jų žygius apdai-

nuos tautos dainiai. Jei su tokiomis mintimis būtų ėję į kovos lauką, jie nebūtų laimėję, ir tėvynės dangus nebūtų nušvitęs skaisčia laisvės aušra. O tikroji meilė tėvynei parodė stebuklus, pagimdė didvyrius, kuriuos negreit pamirš tėvynė, kurių vardus su pagarba minės būsimos kartos.

Toliau. Mes puikiai žinome, kad pirmuose mūsų kariuomenės pulkuose vyravo susiklausymas ir darnus veikimas. Žodžiu, šiandienišku terminu tariant, jau kariuomenės užuomazgoje vyravo drausmė. Tikroji drausmė, kylanti iš širdies gilumos, nes drausmė, kuri suprantama, kaipo atitinkamas režimas, nėra drausmė ir kariai, kurie vadovaujasi tokiu drausmės supratimu, nėra tikrieji kariai; iš jų kovos lauke netenka tikėtis laimėjimų. Kariai, kurie atėjo tėvynės šaukiami į laisvės kovą meilės vedami, turėjo tikrą drausmės supratimą, žinojo jos svarbą.

Nagrinedami mūsų kariuomenės užuomazgą, be didelio vargo pastebime nepaprastą karių ryžtingumą, patvarumą, tiek dvasinį, tiek fizinį. Pirmieji mūsų kariai neturi tinkamo apginklavimo, pakenčiamo apdaro, trūksta reikalingiausių daiktų, bet visa tai nepastoja kelių į didžius žygius. Iš tikro, pasiryžimas nežino kliūčių! Visos priemonės gali tik palengvinti pasiekti užsibrėžtą tikslą, bet negalima pasakyti, jog vien pasiryžimas nelaiduos mums laimėjimo. Atvirksčiai, vienos priemonės, nors jos būtų ir geriausios, nėsant pasiaukojimo, ryžtingumo neleis pasidžiaugti laimėjimais.

Metai iš metų toji šventė testiprina Lietuvos kario dvasią, teatgaivina pirmųjų laisvės kovotojų atminimą ir priartina žygį į ilgesių šventovę — Vilnių!

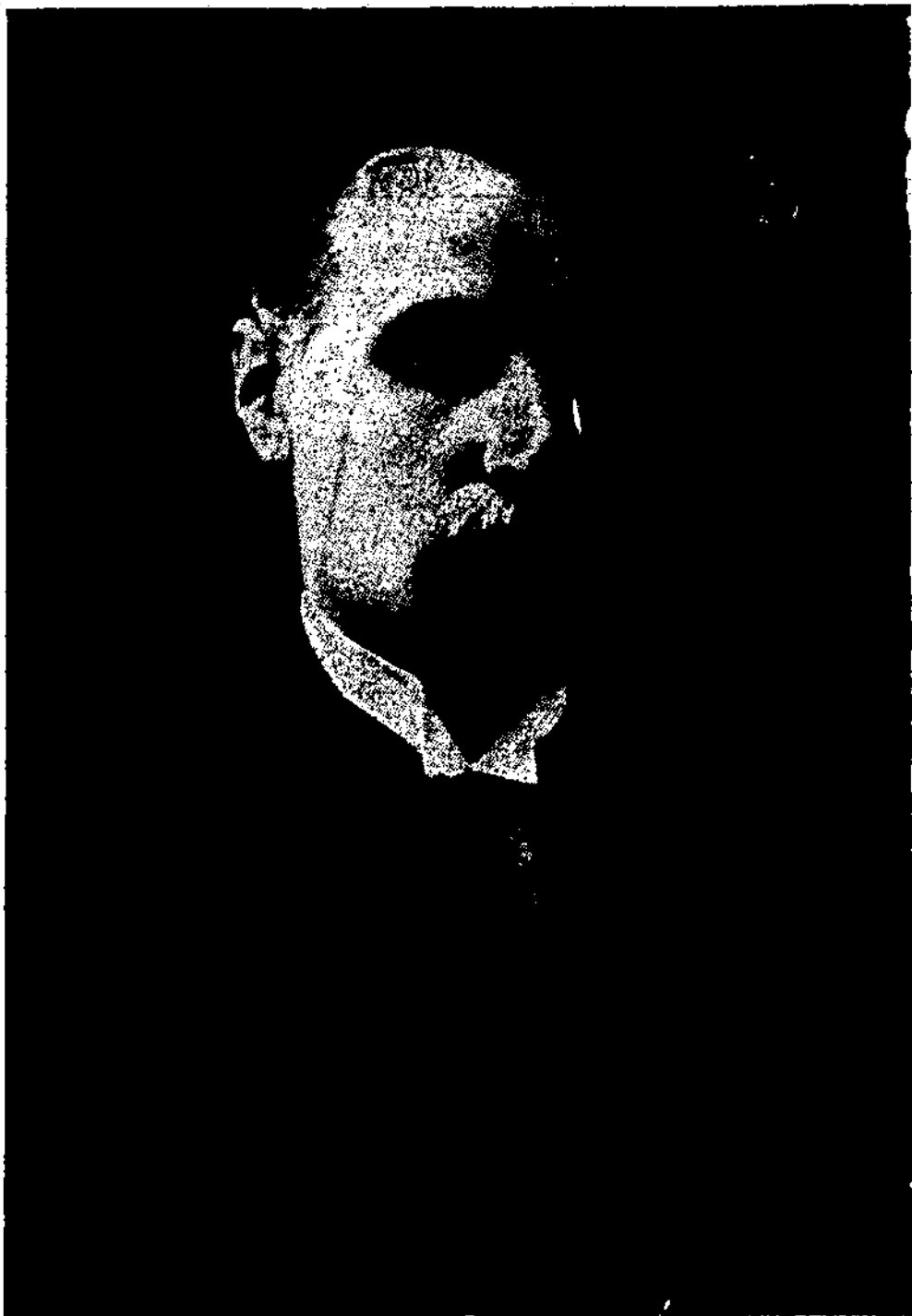
Kariūnas B. Šidlauskas

Lapkričio dvidešimt trečioji diena

1914 metais kyla pasaulinis karas. Galiūnai susirėmė jėgas išmėginti. Karo audra palietė visus. Kas įvyks, niekas negali pasakyti.

Lietuva patenka 2-jų priešų viduryje. Rusų valdžioje lieka įvykių stebėtoja. Daugelis vyrų rusų kariuomenėje, likusieji laukia, stebi, kas bus toliau, koks gi galas. Bet... pradžioje nieko negalima įžiūrėti: kovų siaubas niršta dar daugiau — nelaimių visiems daugėja.

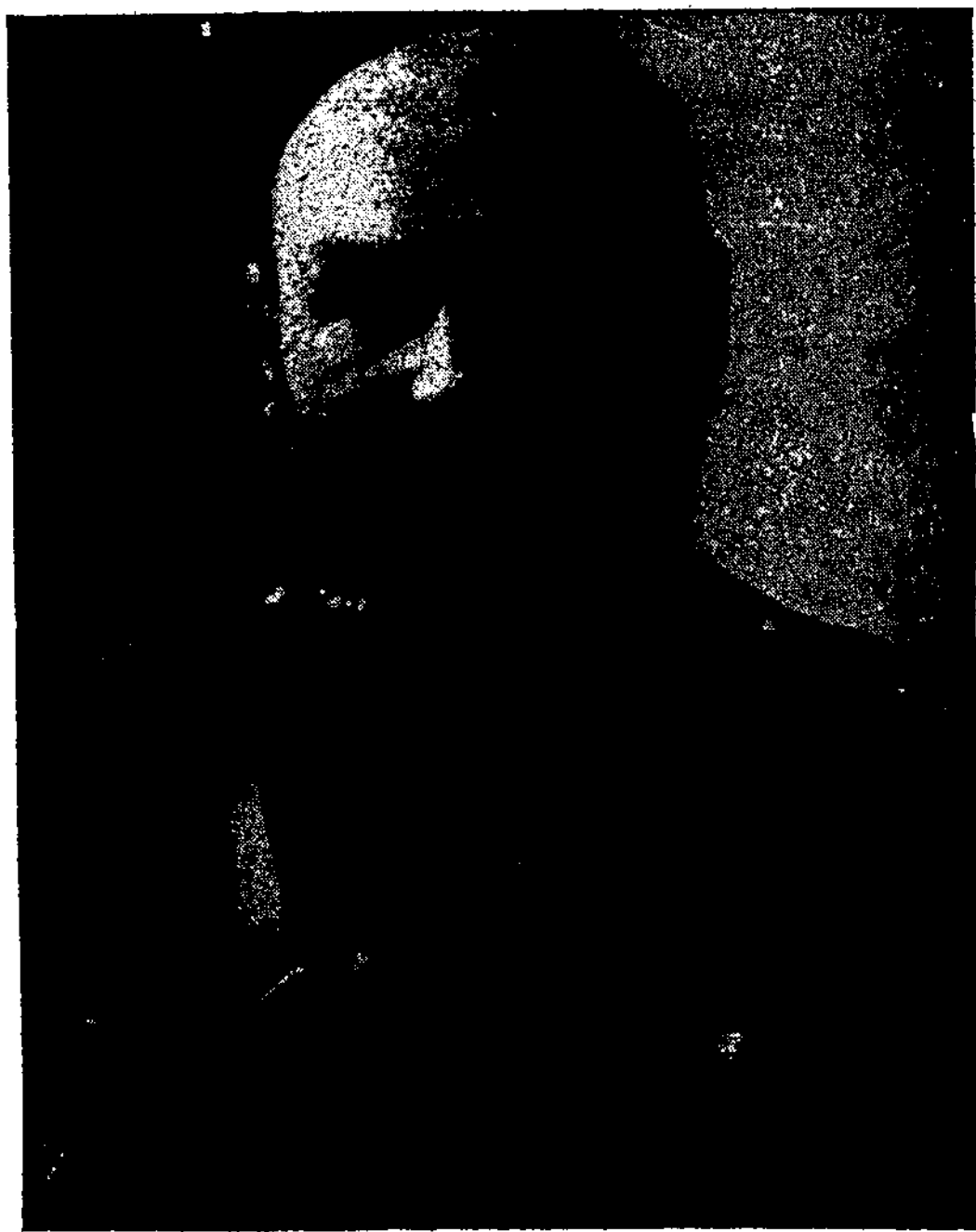

JUOZAS TŪBELIS
ministeris pirmininkas ir finansų ministeris

Pirmiausia pajaučiame rusų kariuomenės vargus. Visą Lietuvą pereina 1914 m. rugpiūčio mėn., perplau-na, kaip potvyniui kilus vanduo, ir apsistoja Rytų Prūsijos. Neilgai čia teko viešpatauti. Tas didis pasitikėjimas savimi baigėsi rytų prūsų tragedija. Po mėnesio rusai buvo gražinti iš Rytų Prūsijos ir atmesti už Nemuno. Rytinė Lietuvos dalis atiteko rusams, vakarinė — vokiečiams. Šioj nelaimingoj operacijoje padėjo galvas daugelis lietuvių, kurie peržygiavo savo tėvynę ir čia gretimai atsigulė. Spalių mėn. rusai vėl išveja vokiečius iš Lietuvos, kurie grįžta tik pavasarį. 1915 met. rugpiūčio mėn. užima *Kauną*, rugsėjo mėn. — *Vilnių*. Nuo to momento visa Lietuva atitenka galutinai vokiečių globai.

Vokiečiams užėmus Lietuvą, rusai su visu valdymo aparatu atsitraukė į Rusiją, kartu išbėgo ir lietuvių didelė dalis. Liko daugiausia ūkininkai ir kiek šviesuomenės. Vokiečiai pradeda valdyti, tikriau saktant, naikinti Lietuvą. Rekvizicijos, mokesčiai, miško eksploatacija, pabaudos, žiaurus elgesys su žmonėmis — visa buvo nepakenčiama, lietuviui neįmanoma. Kiekvienas galvojo: štai kentėjom rusų leteną, dabar uždėjo vokiečių kumštį.

Nuo čia prasideda kova. Kova su vokiečių žandais, vidaus ir politinė kova. Lietuvių šviesuomenės dalis tai puikiai suprato: jei tylėsime toliau, visiškai okupantai pavergs ir Lietuvą kolonizuos. Tad visomis išgalėmis keliamas Lietuvos nepriklausomybės klausimas, žiaurumų sumažinimas, savo valdžios sudarymas. Per vargus į laimę. Kryžiaus keliais pasiekta tai, kas užsibrėžta. Iš kelių šviesuomenės žmonių sudaryta Lietuvos taryba, kuri 1918 met. vasario 16 d. paskelbia *Lietuvos Nepriklausomybę*. Valdžia kristalizavosi, su vokiečiais sunkiai kovojo dėl savo teisių... 1917 me-

Generolas ŠNIUKŠTA
Krašto apsaugos ministeris

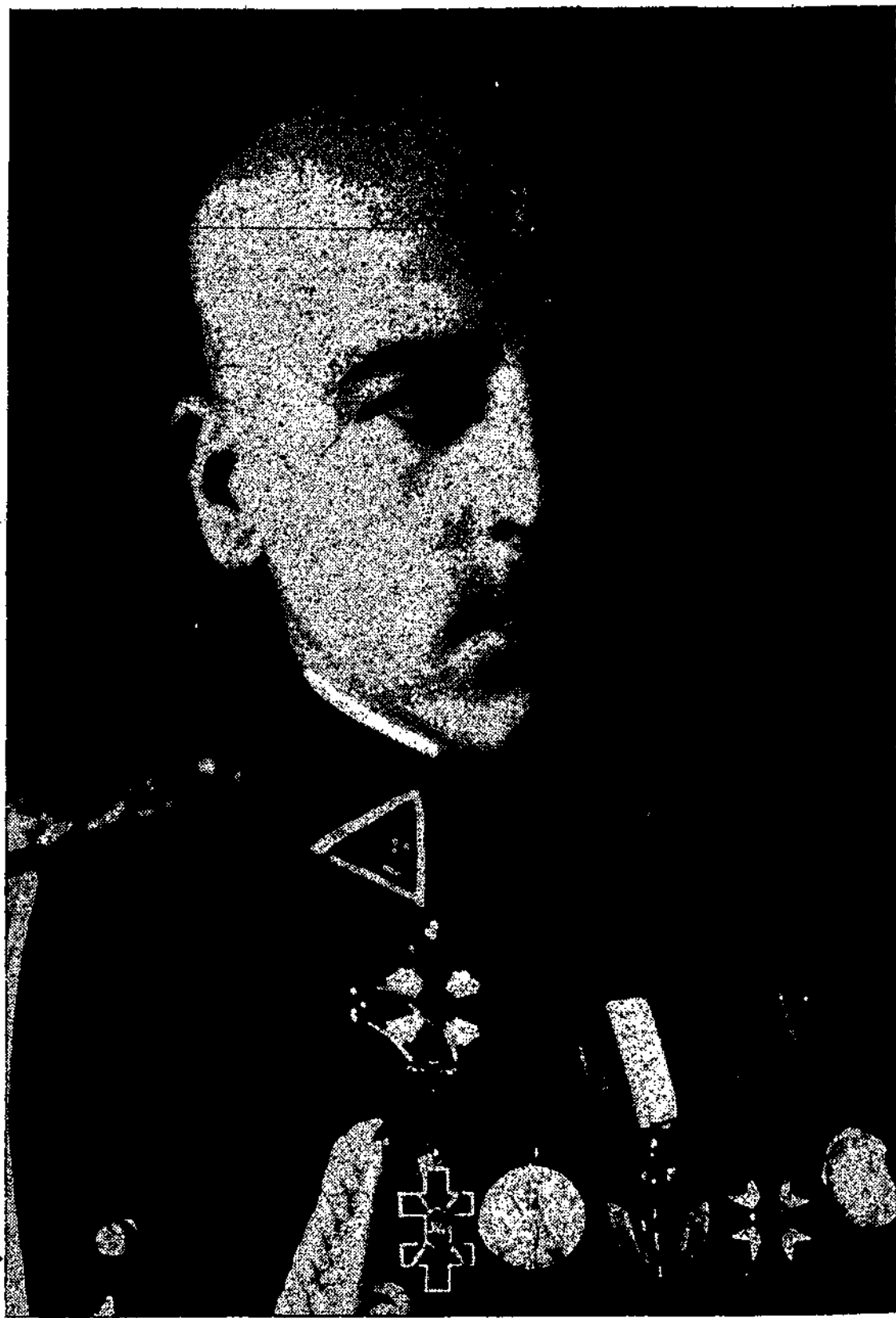
tais Rusijoje kyla revoliucija, o 1918 metais vokiečiai pasirašo su santarve sutartį karą sustabdyti. Pasižadėjo atsitraukti iš buvusios Rusijos imperijos žemių, reiškia ir iš Lietuvos.

1918 metams baigiantis, vokiečiai pradėjo iš Lietuvos kraustyti. Viduj atsirado plėšimų, vagysčių. Paskui vokiečius brovėsi į Lietuvą bolševikai. Lietuva stovėjo vėl svetimų akivaizdoje. Lietuvai reikalingas valdymo aparatas, reikalinga kaip vidaus, taip oro apsauga. Turėti ginkluotą pajėgą buvo vienas iš svarbiausių to laiko klausimų. Neturint pajėgos, kuri galėtų ginklu viskam pasipriešinti, buvo rizikinga laukti rytojaus. Tai artima perspektyva, o tolesnė — kas žino, kaip pasielgs kaimynai? Ar toji ginkluota pajėga buvo tverinama, koku būdu ir tikslu?

1918 met. lapkričio 11 d., susidarius pirmam ministerių kabinetui, ministeris pirmininkas, kuris buvo pasiėmęs ir apsaugos ministeriją, perskaitė XI. 14 d. deklaraciją, kurioj pasakė „Beimant savo atsakomybei ramumo išlaikymą, laikinoji valdžia privalo turėti ginkluotą pajėgą — miliciją ir policiją... Išlaikius viduj tvarką, liekasi klausimas rubežių gynimo arba tikriau saugojimo. Karo mes su nieku nevedam ir ne

vienas iš mūsų kaimynų — Vokiečių, Lenkų, Ukrainų, Rusų ir Latvių neturi pamato ant mūsų užpuolėni. Taigi didelių jėgų rubežiams sergėti mums ir nereiks“.

Taigi, matome, kokia buvo pažiūra į kariuomenės steigimą. Pasitenkina milicine sistema, o gražia viltimi nusiramina dėl tariamų priešų. Tiesa, tų laikų sąlygos be galo sunkios, bet mintis apie reguliarią

Gen. št. plk. ltn. RAŠTIKIS
vyriausiojo štabo viršininkas

kariuomenę turėjo būti pirmtinė ir ją remtis tolesnis tvarkymasis. Iki 1918 metų pabaigos vis dėlto buvo galima suorganizuoti keli ginkluotų vyrų būriai, pavidale šaulių, kurie galėjo būreliais būt išsiimėję po visą Lietuvą, o reikiant pašaukti. Ginklai vargais negalais buvo galima surinkti. Daugelis turėjo rusų paliktų šautuvų, pagaliau ir iš vokiečių buvo galima įsigyti. Tai paaiškėjo vėliau.

Vokiečiai traukiasi, bolševikai puola į Lietuvą, o mes neturim kuo atsispirti. Tik ginkluota jėga galėjom besibraunantiems užkirsti kelią. Lenkai pirmieji norėjo užimti Vilnių, vokiečiams atsitraukus, nes jie tuo metu jau turėjo suorganizavę legionų būrius. Jei mes tuo laiku būtume turėję bent kiek ginkluotos pajėgos, būtume galėję perimti iš vokiečių Vilnių ir gal nebūtų reikėję bolševikų įsileisti Lietuvos gilumon.

Karininkai pageidavo organizuoti reguliarią armiją, jie suprato, kad mums daugiau svarbu išorinė apsauga, negu vidaus. Prasideda kariuomenės organizacinis darbas. 1919 m. lapkričio 23 d. išeina pirmas „Apsaugos Ministerijai įsakymas“. Darbas užvirė, bet greitai nebuvo galima sumobilizuoti. Visa reikia orga-

nizuoti, kuŗti ir nežinia, iš kur visa paimti. Plaukė savanorių būriai, augo kariuomenės pulkai, bet, deja, tai gerokai užtruko.

Toliau kovos vis augo ir augo, kariuomenė didėjo ir užvirė Nepriklausomybės karas. Daug priešų turėjom: bolševikus, lenkus, bermontininkus, bet atsispyrėm, nutildėm grobuoniškus jų apetitus ir tik — ginkluotos pajėgos dėka atgavom Nepriklausomybę ir jau šiandien 16 metų kaip ja džiaugiamės. Laikas susirūpinti, pagalvoti, kaip ir toliau tas nepriklausomas gyvenimas laiduoti. 1918 m. gimė kariuomenė. Ji šiandien yra — o kokia turi būt toliau ir koki jos uždaviniai?

Iš tiesų. Šiandien matom — vėl Europoj neramu, kažkas siūbuoja, nenormalu. Ginklavimasis eina visu tempu. Priešai griebiasi įvairių avantiūrų, kad ką nors pagrobtų — tai budėjimo laikai. Budėti turi visa tauta — kariuomenė tam garantija. Kariuomenė turi būti parengta kiekvienam momentui. Štai ką sako dėl kariuomenės pasirengimo gen. Laidoneris, Estų kariuomenės vadas: „Nė viena tauta negali gyventi be apsaugos, ir jei mes norime būti laisva valstybe, turime būti pasirengę kiekvieną momentą gintis. Geriausias apsigynimo ginklas — nuolatinė kariuomenė. Nors valstybės apsauga reikalauja ir didelių išlaidų, tačiau tas išlaidas reikia jai aukoti. Jei mes panaudosime visas jėgas, tai nebūsime nugalėti“.

Tą patį galėtume ir mes pasakyti dėl Lietuvos laisvės. Rengimasis, rengimasis gintis. Turim rengtis visi, turim ta dvasia gyventi visa tauta. Jaunoji karta reikia parengti iš mokyklos laikų, kad būtų lankstesnė karo tarnybai. Karo tarnybos neturėtų išvengti nė vienas sveikas pilietis. Kuo daugiau atsarginių, tuo didesnė armija. Taikos metui pakanka ir to, ką turime, bet karo metui, tam pavojui ištikus, kuris gali pareikalauti kuo daugiausia jėgų — reikalinga rengtis. Dar ir šiandien tenka išgirsti, kad mūsų perdidelė kariuomenė, ji brangiai kainuoja, kam ji reikalinga, su kuo gi mes kariuosime. Panašios mintys ir tas besvyruojąs antagonizmas šiandien vis dėlto retkarčiais pasirodo, o, rodos, jau laikas būtų susiprasti, ką reiškia kariuomenė ir kokia jos paskirtis. Argi nenorima pažvelgti į nepriklausomybės kovų vaisius. Tad prisiminkime, kas buvo pirmomis nepriklausomybės atgavimo dienomis, ar be kariuomenės galėjom ką nors padaryti.

Technikos tobulėjimas auga nepaprastu greitumu — mes neturim atsilikti, turim taikytis naujiesiems laikams. Tam reikalinga padidinti išlaidos. Kariuomenei sustiprinti reikia lėšų, tas lėšas turim duoti visi. Aukokim, kad ir po mažą sumą, sudarykim *ginklų fondą* — tuo prisidėsime prie valstybės sustiprinimo.

Svarbu, kad būtume stiprūs ne tik materialiai, bet ir morališkai. Svarbu kariuomenės autoritetas, jį išlaikysime, jei patys savęs nekompromituosime. Sakoma: vienas blogas karys kalba apie visą kariuomenę, vadinasi, tos šeimos išsišokėliai sudaro nuomonę apie daugelį, apie visą šeimą. Birželio 7 d. įvykiai sukretė ne tik kariuomenę, bet ir visą tautą. Buvome atsistoję ant bedugnės krašto. Tik laimė, kad nenusto ta pusiausvyros. Susigriebta ir energingų viršininkų dėka vėl einam teisingu tvirtu keliu. Tokių sukrėtimų turime vengti, kaip pražūtis, ir stengtis saugotis visomis išgalėmis. Apie kariuomenę pasklidusius,

jos autoritetą žeminančius, gandus turim tučtuoju užgniaužti. Tai priklauso nuo mūsų pačių karių. Turim aukštą pašaukimą, eikime juo ir vykdykim pareigas sąžiningai. Venkim politikos, neriškime jos su kariuomene. Mūsų valstybės vyrai galvoja, jie už tai atsakingi, jie pasitiki mūsų saugomąja jėga, o mes turim pasitikėti jų politika. Valdžia mums stengiasi duoti visa, kas reikalinga, o mes atiduokime valstybei savo darbą, jėgas ir reikiant gyvybę. Visi netobulumai, trūkumai šalinami, stengiamasi padaryti visa, kad tik mes kariai galėtume dirbti vieną vienintelį darbą — karinį pasirengimą. Ruošiamas valdžios naujas įstatymas liktinių puskarininkių pensijų reikalui ir kitos reikalingos pataisos. Kariuomenė stoji ant tvirtų pamatų. Valdžiai lieka tik reikalauti iš ginkluotos jėgos darbo, atsidėjimo krašto parengimui

ir pasiaukojimo tėvynės labui. Šitaip galvodami ir dirbdami išeisim į šviesų rytojų. Nors negausūs, bet būsim tvirti. Nei vidaus priešai, nei išorio nepajėgs mūsų demoralizuoti. Išlaikysim savo nepriklausomybę — priešai bus nebaisūs.

Šiandien, minėdami lapkričio 23 dieną, tą prieš 16 metų įvykusį faktą — pirmojo kariuomenės įsakymo pasirašymą — pasiryškime visi kaip vienas stiprinti to įsakymo dvasią. Toji data gimė ginkluota pajėga — šiandien toji pajėga turi būti stiprinama, parengiama toliau. Vyras ar moteris, jaunas ar senas, mokyta ar bemokslis visi kaip vienas prisidėkim prie tautos karinio parengimo. Kai šauklys ženklą duos, mes, vieningu tikslu susieti, pasakysim: taip, esam pasirengę ir stojam savo teisių ginti!

Kpt. A. Jonaitis

Lapkričio 23 d. yra ne tik mūsų kariuomenės, bet ir Vyčio kryžiaus ordino šventė. 1919. VII. 30., pasižymėjusiems kovose dėl Lietuvos nepriklausomybės pažymėti, buvo įsteigtas kryžius „Už Tėvynę“ 1920. II. 3. jis buvo pavadintas „Vyties Kryžiaus“ vardu. 1930 m. jis buvo pertvarkytas iš pagrindų. Pavadintas „Vyčio Kryžiaus ordinu“ (karininkams) ir „Vyčio Kryžiumi“ (karciviams). Ordinas turi 5 laipsnius, kuriuos matome šiame paveikslėly. 1 laipsnis su juosta per

petį, 2 lp. matome vidury pirmojo (kabinamas po kaklu) su žvaigžde (ją matome aukščiau šio lp. ordino). 3 lp. toks pat, kaip ir 2 lp., tik be žvaigždės. 4 lp. matome kairėj su dviem ažuolo lapeliais, ir 5 lp. dešinėj su vienu ažuolo lapeliu. Vyčio kryžiai turi tris laipsnius ir yra panašūs į čia matomus ordinus: 1 lp. auksinis, 2 lp. sidabrinis ir 3 lp. žalvarinis. Vyčio Kryžiaus ordinais ir kryžiais duodami pasižymėjusiems kautynėse.

Savanorio eilėraštis

Palikau rasotą pievą,
Juodabruvius arimus —
Paėmęs „berdanką“ tėvo
Atsisveikinau namus....

Ir išėjau, kur išėjo
Vyras mūrai, ažuolai —
Iš tėvynės gint reikėjo
Svetimieji gaivalai....

Ilgai mindė mūsų žemę
Rusai, vokiečiai, lenkai —
Arba man, sakau, bus amen,
Ar laisvi tėvų laukai!

Ir kariavom, tai kariavom!
(Pasigirt tikrai galiu!)
Vieną dieną „sudainavom“
Du lenkiukų pulkeliu!..

Paskiau ėjom prieš Bermontą,
Bolševikai lindo vis....
Tikras žodis: vienu frontu
Buvo paversta šalis.

Nugalėjom ir sulaukėm,
Ir sulaukėm.... rytas aušo!
Grįžom vėl į savo laukus
Aš, Justinas ir Mataušas...

Dabar laisvas ariu lauką
Už narsumą įsigytą.
Nors pasenęs... bet vis laukiu
Kovon šaukiančio trimito....—

Vilniaus, Vilniaus dar neturim —
Mūsų Vilniuj svetimieji:
Uždainuosim prie jo mūrų.
Su patrankomis nuėję!

Jonas Šiožinys

Karo Muziejaus statutai

(Ištrauka iš Įs. Kar. Nr. 101. 1934. X. 27)

1. Karo muziejus yra karo mokslo ir švietimo įstaiga. Jo pirmasis tikslas yra parodyti, kuriais būdais lietuvių tauta, besigrumdama su priešais, per amžius gynė savo laisvę. Jo antrasis tikslas yra ugdyti kariuomenėje bei visuomenėje tautinį susipratimą, tėvynės meilę ir pasiryžimą ginti nepriklausomybę.

2. Siekdamas punktu 1 išvardintų tikslų, karo muziejus apima visą laikotarpį, kuriame pagal mokslo įrodymus, Lietuvoje gyventa lietuvių, o teritorijos atžvilgiu operuoja buvusios ir atgijusios Lietuvos valstybės plotais su sostine Vilniumi.

3. Savo uždavinius vykdydamas karo muziejus renka, saugo ir išstato žiūrėti įvairią tinkamai apdirbtą medžiagą, sistemingai suskirstydamas ją skyriais chronologine tvarka.

4. Karo muziejaus skyriai:

- a) prosenovė ir ankstyboji istorija (aisčių kultys, jų laisvės kovos, pilių fortifikacija ir ginklai);
- b) didžiųjų kunigaikščių laikai;
- c) nuo Liublino unijos iki prijungimo prie Rusijos;
- d) Rusijos junge iki nepriklausomybės paskelbimo (sukilimai, baudžiava, aušrininkai, varpininkai, Vilniaus seimas, pasaulinis karas, vokiečių okupacija);
- e) kariuomenės kovų ir taikos meto skyrius (dalių ir įstaigų muziejai);
- f) karo operacijos (kautynių schemas, planai, modeliai);
- g) žuvusieji dėl Lietuvos laisvės;
- h) karo invalidai;
- i) savanoriai;
- j) šaulių sąjunga;
- k) jūros skyrius;
- l) šaltojo ir šaunamojo ginklo istorija pavyzdžiais.

Skyrių skaičius pagal reikalą gali būti didinamas ar mažinamas.

5. Karo muziejus gauna eksponatus:

- a) iš dalių bei įstaigų valdinio turto pavidalu (trofėjai, pavyzdžiai) ir nupirktus karininkų lėšomis;
 - b) nupirktus iš karo muziejaus sąmatos;
 - c) paaukotus;
 - d) padėtus saugoti;
6. Karo muziejus turi:
- a) patalpą, kurioje eksponatai išstatomi ir prieinami plačiajai visuomenei;
 - b) vadinamąjį mokslinį lobyną, kuriame eksponatai irgi sistemingai sudėti, bet prieinami tikrai tyrinėtojams;
 - c) kambarį pritaikytą mokslo darbui;
 - d) techninę dirbtuvę;
 - e) karo muziejaus uždaviniams atitinkamą biblioteką;
 - f) archyvą.

7. Karo muziejaus inventorių įrašomas į knygas ir korteles instrukcijoje nurodyta tvarka.

8. Karo muziejaus viršininkas rūpinasi:

- a) eksponatų saugumu ir jų inventarizacija;
- b) administracija ir atskaitomybe;
- c) muziejaus augimu ir klestėjimu;
- d) eksponatų paaiškinimu visuomenei ir parodų rengimu;
- e) santykiais su atitinkamomis mokslo įstaigomis ir muziejų srities specialistais.

9. Karo muziejaus saugūnas yra viršininko padėjėjas ir kartu ūkio vedėjas; veikia pagal viršininko nurodymus.

10. Karo muziejaus sargovai invalidai sudaro nuolatinę garbės sargybą prie žuvusiųjų paminklo; jie ir kitas muziejaus personalas komplekuojami pagal etatus ir veikia karo muziejaus viršininko patvirtintomis taisyklėmis.

11. Krašto apsaugos ministerio įsakymu prie karo muziejaus sudaromas atitinkamos kompetencijos patariamasis organas — kolegija, kuriai pirmininkauja karo muziejaus viršininkas. Ji šaukiama karo muziejaus viršininko esant reikalui, bet nerečiau kaip 4 kartus per metus.

12. Kariuomenės dalys ir įstaigos savo muziejus tvarko savarankiškai. Karo muziejaus viršininkas teikia joms visokeriopos pagalbos, bet kartu, kaip visos įstaigos šeimininkas, eksponatus parenkant ir juos sutvarkant gali duoti privalomų nurodymų.

13. Dalys ir įstaigos, susitarusios su karo muziejaus viršininku, gali netinkamus eksponatus atsiimti ir pakeisti juos tinkamesniais. Ginklavimo valdybos viršininkas gali atsiimti tinkamus ginklus, jei jie reikalingi kariuomenei apginkluoti. Šiaip eksponatai gali būti skolinami ar parduodami tik krašto apsaugos ministeriui sutikus.

14. Karo muziejaus viršininkas perka eksponatus, sudarydamas jiems įvertinti atitinkamos kompetencijos komisijas, kuriose dalyvauja valstybės kontrolės atstovas ir ekspertai.

15. Karo muziejaus lėšos sudaromos sąmatos keliu, o ekonominės sumos — iš lankomojo mokesčio, parduodamų iliustracijų, leidinių ir sodo gėlių.

16. Karo muziejus leidžia:

- a) veikimo apyskaitas;
- b) mokslo ankietas;
- c) atskirų eksponatų aprašymus;
- d) katalogus;
- e) albumus, iliustracijas, atvirukus.

17. Valstybinė, tautinė ir Vyties Kryžiaus vėliavos kasdien iš ryto pakeliamos ir vakare nuleidžiamos įsakyme kariuomenei nustatyta tvarka.

18. Laisvės varpas, Amerikos lietuvių paskirtas Vilniaus Gedimino kalnui, laikinai pakabintas karo muziejaus bokšte, skambina iškilnių metu vyriausybės patvirtinta tvarka.

Kariuomenės dalių vadams ir įstaigų viršininkams karo muziejui teikti visokeriopos pagalbos.

Gydytojas generolas leitenantas *Vladas Nagevičius* atleidžiamas iš karo muziejaus organizatoriaus pareigų ir skiriamas karo muziejaus viršininku.

Karo muziejaus kolegijon skiriami: pulkininkas *Julius Čaplikas*, pulkininkas *Motiejus Pečiulionis*, pulkininkas *Kazys Navakas*, pulkininkas *Juozas Barzda-Bradauskas*, generalio štabo pulkininkas *Stasys Zaskėvičius* ir pulkininkas leitenantas *Antanas Gustaitis*.

Sveikinimai ir atsakymai Latvijos kariuomenės šventės proga

PONUI GENEROLUI BALODŽIUI, KARO MINISTERIUI

Šešiolikųjų Latvijos kariuomenės sukaktuvių ir Lačplešio ordino šventės proga prašau Tamstą, Ponas Generole, priimti nuoširdžius mano ir Lietuvos kariuomenės sveikinimus ir linkėjimus Latvijos kariuomenei žengti pirmyn ir dirbti tėvynės nepriklausomybę sergint šiomis dienomis ir ypač būsimosiomis. Tuo pat metu galiu Tamstą tikinti be paliovos rūpinąs, kad būtų įsteigti glaudūs santykiai tarp mūsų kariuomenių, kaip logiška, taip laimingai pradedančio mūsų valstybių bendradarbiavimo išdava, mūsų abiejų broliškųjų tautų bendrajam paveldėjimui saugoti.

*Gen. ltn. Šniukšta
Krašto Apsaugos Ministeris*

PONUI GENEROLUI PENIKIUI, LATVIJOS KARIUOMENĖS VYRIAUSIAM VADUI

Šešiolikųjų Latvijos kariuomenės sukaktuvių ir Lačplešio ordino šventės proga prašau Tamstą, Ponas Generole, priimti mano sveikinimus ir karštus gerovės linkėjimus Tamstai pačiam ir garbingai Latvijos kariuomenei. Teikis Tamsta man leisti drauge išreikšti mano norus, kiek galint greičiau įvykstant santarvę ir kuo glaudžiausią mūsų kariuomenių bendradarbiavimą.

*Gen. št. plk. ltn. Raštikis
Vyriausiojo Štabo Viršininkas*

PONUI GENEROLUI HARTMANIUI, VYRIAUSIOJO ŠTABO VIRŠININKUI

Dėl šešiolikųjų Latvijos kariuomenės sukaktuvių ir Lačplešio ordino šventės aš gaunu progos pareikšti Tamstai savo sveikinimus ir nuoširdžius linkėjimus kariuomenės stiprybei nuolatos augti ir ateityje jos santykiams su mūsų kariuomene plisti.

*Gen. št. plk. ltn. Raštikis
Vyriausiojo Štabo Viršininkas*

Įsteigta vyriausioji priešlėktuvinės apsaugos taryba

Krašto apsaugos ministerijos vadovybė, gerai suprasdama, kad karo atveju karo aviacijos ir cheminio ginklo pavojus bus vienodai didelis kariuomenei ir visiems krašto gyventojams, ėmėsi žygių priešlėktuvinę ir priešdujinę krašto gyventojų apsaugą sutvarkyti plačiu valstybiniu mastu.

Krašto apsaugos ministeriui pasiūlius, ministerių kabinetas nutarė įsteigti vadovaujantį tarpžinybinį organą „Vyriausiąją Priešlėktuvinės Apsaugos Tarybą“. Tos tarybos paskirtis, krašto apsaugos ministerio nurodymais organizuoti ir tvarkyti visame krašte pasyvią priešlėktuvinę ir priešdujinę gyventojų apsaugą.

Numatyta, kad į tarybos sudėtį įeis:

KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIUI

Leiski man Tamsta labai nuoširdžiai padėkoti už sveikinimus ir už linkėjimus, kurių tiek Tamsta pats, tiek Lietuvos kariuomenė teikėtės mums atsiųsti Latvių kariuomenės ir Lačplešio ordino šventės proga.

Mes visuomet buvome sujungti draugiškais ryšiais su mūsų broliškosios tautos kariuomene ir mes itin laimingi matydami, kad dėl naujųjų įvykių mūsų abiejų kraštų santykiuose atsiskleidžia perspektyvų glaudžiam bendradarbiavimui, per kurį mūsų broliškosios tautos galės ir ateity laiduotis laisvę ir nepriklausomybę, atsikovotas tokių didelių aukų kaina.

*Generolas Balodis
Karo Ministeris*

VYRIAUSIOJO ŠTABO VIRŠININKUI

Giliai sujaudintas sveikinimų ir širdingų linkėjimų, kurių Tamsta man maloniai pasiuntei Latvių kariuomenės sukaktuvių ir Lačplešio ordino šventės proga, prašau Tamstą teiktis priimti mano geriausius dėkojimus, kurių aš skubu siųsti tiek savo, tiek Latvių kariuomenės vardu.

Aš įsitikinęs, kad tarpusavio santykiai, kurių pradeda atsirasti tarp mūsų broliškųjų tautų, tokie, jog jais laiduojamas glaudus abiejų kariuomenių bendradarbiavimas.

*Generolas Penikis
Kariuomenės Vadas*

Visi mano geriausieji dėkojimai už karštąjį Tamstos linkėjimų išreiškimą mūsų kariuomenės metinės sukaktuvinės šventės ir Lačplešio ordino šventės proga.

Aš tikras, kad tolesnieji mūsų kariuomenių santykiai bus glaudesni mūsų broliškųjų tautų laimei.

*Generolas Hartmanis
Kariuomenės Štabo Viršininkas*

Nuo krašto apsaugos ministerijos: gen. ltn. Nagevičius — Tarybos pirmininkas, plk. ltn. inž. Gustaitis — karo aviacijos viršininkas — jo pavaduotojas, plk. gyd. Ingelevičius — karo sanitarijos viršininko padėjėjas, plk. ltn. dr. inž. Vėbra.

Nuo vidaus reikalų, švietimo, susisiekimo ministerijų atstovais — atitinkamų departamentų direktoriai.

Lietuvos aero klubo pirmininkas prof. Žemaitis, Lietuvos šaulių sąjungos viršininkas plk. ltn. Kalmantas.

Toji taryba bus nuolatinė, einamos pareigos skaitysis garbės pareigomis (už darbą nebus atlyginama).

Latvijos Nepriklausomybės šventės minėjimas Karininkų Ramovėj

Smečchausko foto

Latvijos nepriklausomybės šventės minėjimas

Lapkričio 18 d. Latvijos Nepriklausomybės šventė buvo gražiai ir plačia programa paminėta Kaune. Didelį širdingumą ir solidarumą parodė visa mūsų visuomenė. Tautinės vėliavos nuo pat ryto plėvėsavo ne tik ant valstybinių įstaigų, bet prie kiekvieno namo. Atrodė, kad tai švenčiama mūsų tautos šventė.

Nors minėjimo programa buvo vykdoma Kaune, tačiau joje dalyvavo visa Lietuva, nes buvo transliuojama per radio. Prie šventės kilnumo bei įvairumo daug prisidėjo specialiai atvykę iš Latvijos svečiai: finansų ministris Ekis, garsioji Latvijos Nacionalės operos solistė M. Brechman-Štengel, kiti operos solistai, spaudos atstovai.

Minėjimo programa prasidėjo 9,15 pamaldomis Kauno evangelikų liuteronų bažnyčioj. Pamaldos buvo laikomos latvių kalba, jas atlaikė kun. G. Rauskinis. Per pamaldas giedojo choras ir Latvijos operos solistas A. Jankovskis.

Nuo 11 iki 13 val. Latvijos pasiuntinybėje Kaune, pas Latvijos nepaprastą pasiuntinį ir įgaliotą ministrį Lietuvai L. Seją buvo priėmimas. Pirmiausia šventės proga pasveikino mūsų kariuomenės atstovai, priešaky su vyriausiojo štabo viršininku gen. št. plk. ltn. Raštikiu.

12,30 val. prasidėjo Dr. V. Kudirkos simfoninio orkestro koncerto transliavimas iš Metropolitan teatro. Visa programa buvo skiriama Latvijos Nepriklausomybės sukakčiai paminėti. Dalyvavo Latvijos Nacionalės operos solistė M. Brechman-Štengel, sol. Jankovskis, V. Ruševics (smuikas), L. Garut (piano). Programa truko maždaug ligi 15 val.

18,55 val. šventės minėjimas buvo Radiofone. Čia skaitė žurnalistas Paleckis: Lietuva ir Latvija sąjungininkės. Po to buvo koncertas, kuriame dalyvavo tie patys Latvijos operos solistai.

Svarbesnioji programos dalis buvo atlikta vakare Karininkų Ramovėj. Surengė Lietuvių - Latvių Vienybės D-ja. Į minėjimą nepaprastai daug susirinko lietuvių ir latvių visuomenės. Apsilankė ministeris pirmininkas J. Tūbelis, kr. aps. min. gen. Šniukšta, už. reikalų min. Lozoraitis ir kiti ministariai. Dalyvavo vyr. štabo viršininkas gen. št. plk. ltn. Raštikis, daug aukštųjų karininkų.

Minėjimo posėdį atidarė Lietuvių - Latvių Vienybės D-jos pirmininkas, Kauno burmistras, ats. plk. Merkys. „Dainos“ dr-jos choras sugiedojo lietuvių ir latvių himnus. Po to kalbėjo: ats. plk. Merkys, Latvijos finansų ministeris Ekis, užsienių reikalų min. Lozoraitis, Latvijos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Lietuvai Seja. Visose kalbose buvo pabrėžtas tikras nuoširdumas, draugiškumas ir glaudesnis bendradarbiavimas, kuris ypatingai pasireiškė sąryšy su Pabaltijo santarvės sudarymu ir žada gražių vaisių visiems trimis artimiesiems kaimynams.

Koncertinę dalį atliko Latvijos ir mūsų operos solistai bei menininkai. Buvo padainuoti ir pagroti latvių ir lietuvių muzikos dalykai. Pabaigoje vėl pasirodė „Dainos“ dr-jos choras ir padainavo abiem kalbom. Visas minėjimas truko tris valandas ir buvo transliuojamas per radio.

Taip pat tenka pažymėti, kad visa Radiofono programa buvo persunkta tos šventės dvasia ir nuotaika. Ir vaikų kampelyj, ir skautų sueigoj, ir kariuomenės pusvalandyje — visur kartojos širdingi sveikinimai ir skambėjo latvių dainos bei muzika.

Tikimės, kad to naujojo suartėjimo pagrindai tikrai bus patvarūs ir reikšmingi. O to mes visi karštai norime, nes esame —juk broliai, vienos pramotės vaikai.

Naujasis Suomijos karo attache Lietuvai

Lapkričio 13 d. iš Rygos į Kauną atvyko naujai paskirtas Suomijos karo attaché Lietuvai ir kitoms Pabaltijo valstybėms gen. št. kapitonas Ragnar Mikael Ingelius.

Gen. št. kpt. Ingelius

Kpt. Ingelius buvo pristatytas užsienių reikalų ministeriui, kr. aps. min. gen. Šniukštai, vyriausiojo štabo viršininkui gen. št. plk. Raštikiui, gen. štabo valdybos viršininkui gen. št. plk. ltn. Černiui ir kitiems viršininkams.

Naująjį karo attaché pagerbdamas vyriausiojo štabo viršininkas gen. št. plk. ltn. Raštikis pakvietė pusryčių, kuriuose dalyvavo užs. reik. m-jos politikos departamento direktorius p. Urbšys, Suomių garbės konsulas p. Arnio ir keli mūsų aukštesniųjų karininkų.

Kpt. Ragnar Mikael Ingelius gimęs 1894 m. vasario 18 d. Turku. Baigė klasinę gimnaziją Turku. Vėliau studijavo istorijos-filologijos fakultete. Laipsnio voikalą parašė iš bendrosios istorijos 1916 m.

1918. IV. 15 savanoriu įstojo į „Skärgardens Treischar“.

Karininkų aspirantų kursų išėjo Wipuri 1918—19 mt.

1924—25 m. buvo karo mokyklos lektoriumi.

Į generalinį štabą perkeltas 1927 m. balandžio 29 d. ir tų pačių metų spalio 31 d. paskirtas II skyriaus karininku.

1931 m. pabaigoje paskirtas karo attaché Latvijai ir kiek vėliau Estijai. Generalio štabo karininko vardą gavo 1933 m. gegužės mėn. Į kapitono laipsnį paaugštintas 1927 m. gruodžio 6 d.

Keleivi, pasakyk Lietuvai, kad mes žuvome gindami tėvynę

Šiomet, metų pradžioje, buvo iškilmingai paminėtos pirmųjų Lietuvos kariuomenės aukų (a. a. karininko Juozapavičiaus, kareivio Povilo Lukšio ir kitų) žuvimo 15 m. sukaktuvės. Tačiau tebūna nepamirštami ir kiti mūsų kovotojai, būtent, tie, kurie 1919 m. bevydami priešą suklypo prie Dauguvos krantų.

Nuo Kėdainių iki Daugpilio eina platus kelias, kuriuo 1919 m. žygiavo mūsų kariuomenė. Tas kelias ir dabar matomas. Jį rodo karių kapai, pažymėti kukliais cementiniais kryželiais.

Tie karžygių kapai, kurie yra šiapus sienos, nuolat lankomi, per tautines šventes atitinkamai pagerbiami, minimi jų nuopelnai, jie, kaip pavyzdys, rodomi jaunimui ir t.t. Bet yra mūsų brolių, palaidotų ir anapus sienos, būtent, dabartinėje Latvijos teritorijoje. Jie žuvo prieš 15 metų. Jų kūnai ilsisi nebe savo tėvynėje. Jie rečiau minimi. Rečiau jų kapai ten lankomi. Net nevisų jų kūnai kapinėse ilsisi. Daugelis jų 1931—32 m. surankiota iš laukų ir miškų ir palaidota kapinėse, bet kitų taip ir nebegalima buvo surasti. Jų kapų žymes panaikino lygindami apkasus, ardami laukus, sodindami daržoves.

Dauguvos fronto kovotojai, kurie dar tebėra gyvi, be abejo, atsimena didelį šventės ežerą. Prie to ežero, Krūminių — Mikuliškių rajone, buvo palaidotas, be rods, 5 pėst. pulko kareivis, čia žuvęs 1919 m. Kai 1931 m. rinkome mūsų karių kaulus, šventės vargoninkas, kuris gerai žinojo jo kapą, jau nebegalėjo jo

surasti, nes tas miškelis, kuriame buvo palaidotas velionis, buvo iškirstas ir išartas. Ilgai ieškojome toje vietoje kaulų. Mums beieškant, ėjo pro šalį valstybinio miško eigulis. Patyręs, ko mes ieškome, jis labai ramiai ir šaltai pasakė: „Ak ir aš jo kapą čia matydavau. Bet dabartinis šios žemės savininkas naujakuris jo kapą išarė, o kaulus tai, tur būt, šunes išnešiojo, nes tas kareivis buvo labai negiliai įkastas“.

Kitas kareivis buvo palaidotas Ilukštos klebono darže. Vietiniai gyventojai, kurie gerai žinojo, kad čia yra Lietuvos kareivio kapas, atvedė mus į tą vietą, kur buvo pasodinti klebono kopūstai. Klebonui baisiai nepatiko, kad mes rengiamės ieškoti lavono jo kopūstuose. Tik prižadėjus atlyginti už kiekvieną daigą, kaip už kopūstą, leido įžengti į daržą. Deja, visos geros valios žmonių pastangos nuėjo perniek, nes išartoje dirvoje nebegalima buvo aptikti kaulų.

Ir dabar, prisiminus šiuos ir kitus panašius vaizdus, liūdna, kad mūsų karžygių kaulai nerado ramybės toje žemelėje, dėl kurios jie praliejo savo kraują. Mes negalime drauge su senojo Testamento Eklezias-tu sakyti: „Jų kūnai ilsisi ramybėje, o garbė gyvena iš kartų į kartas“.

Buvo paminėtos kai kurių Ilukštos apskrity palaidotų mūsų karių pavardės (žr. 1931 m. „Kario“ 28 nr. ir 1931 m. „Lietuvos Aido“ 224 nr.). Deja, tas sąrašas nepilnas. Subato, Bebrynės, Ilukštos, Daugpilio, šventės ir Červonkos karių kapuose tėra tik per 50 kryžiukų. Bet jų būtų galėję būti daug daugiau,

jei tie kapai būtų buvę tvarkomi 10 m. anksčiau. Nemaža mūsų karių, žuvusių Padauguvy, yra palaidota šiapus sienos: Obeliuose, Tumasonyse, Gediškiuose, Aleksandravėlėje, Špuliuose, Zarasuose ir kitur.

Viename vokiečių karių paminkle yra parašas: „Viešpatie, Tu žinai jų vardus“. Šis parašas tinka ir šiuo atveju. Tik Dievas žino vardus visų kovotojų, kurie yra žuvę vaduodami šiaurės rytų Lietuvą. Todėl ir žinomųjų vardai čia nebeminimi.

Dalis mūsų žuvusiųjų karių lavonų 1931 m. yra surankiota ir palaidota Červonkos kapinėse. Šios kapinės yra labai gražioje vietoje prie Subato — Eglainės vieškelio 4 km nuo Eglainės. Ten 1932 m. pastatytas Lietuvos valstybės lėšomis gražus paminklas, kurio atvaizdas yra įdėtas šiame numery. Tame paminkle yra parašas: „*Keleivi, pasakyk Lietuvai, kad mes žuvome gindami tėvynę!*“ Šis parašas nėra originalus. Jis paskolintas iš senovės graikų, kurie panašų parašą buvo iškalę uoloje prie vadinamųjų Termofilų Vartų, kur žuvo 300 graikų narsuolių nelygioje kovoje su persais. Bet šis parašas labai tinka ir mūsų drąsuoliams, kurie taip pat kovėsi su šimta kartų gausingesniu priešu.

Po 2000 su viršum metų graikų didvyrius nuolat mini visas kultūringas pasaulis. Gal kada nors minės ir mūsų didvyrius. Todėl ir mes jų neturime užmiršti.

Yra susidariusi graži tradicija kasmet rengti Červonkoje tam tikras paminėjimo iškilmes. Jas rengia vietiniai gyventojai. Būtų gražu ir kilnu, kad ir ateity tokie minėjimai pasilikytų. Čia prisimena Lietuvos kariuomenės atstovo žodžiai, pasakyti per Červonkos paminklo šventinimo iškilmes: „Tegul šis paminklas primins vietos gyventojams 1919 m. Lietuvos kariuomenės žygį. Tegul jie, minėdami mūsų žuvusius drauge su savaisiais, pamena, kad mūsų tautos ir mūsų kraštai tapo laisvi ir savarankiški per sunkiausias kovas ir mūsų tautų pasiaukojimą. Mes prisimeiname, su koku džiaugsmu vietos gyventojai sutiko mūsų kariuomenę, kuriai teko prie šio krašto išlaisvinimo savo aukomis prisidėti.“

Mus džiugina, kad šie kilnūs prisiminimai ir šiandien tebėra. Reikšdami pagarbos mūsų žuvusiems

Paminklas žuvusiems Latvijoje Lietuvos kariams Červonkos kapinėse

čia kariams, vietiniai gyventojai ir vietos valdžios organai pabrėžė savo dėkingumą už jų krašto atvadavimą, padėdami kuo galėdami ir kiek galėdami šį paminklą statant.

Kuklus yra šis paminklas, bet mūsų sielai yra be galo brangus: jame gerbiame ne vien mūsų žuvusius karžygius, bet jis mums, mažoms tautoms, primins, kad tėvynės meilė ir pasiryžimas pasiaukoti yra tikriausias laidas laisvei ir nepriklausomybei išlaikyti.“

Lietuvių karių kapai Červonkoje (Latvijoje)

Lietuviai puola bermontininkus ties Radviliškiu

15 metų nuo bermontiados žlugimo

1. Prisimename

Įvairiomis progomis prisimename tuos šaunius mūsų kariuomenės žygius ir laimėjimus ginant prisikėlusią Lietuvą nuo iš visų pusių ją apnikusių priešų. Prisimename, kad iš jų pasimokytumėm ištvermės ir pasiaukojimo, o sunkiomis valandomis kad nepabūgtumėm grasinimų ir dvasia pakiltumėm. Juo labiau tai mums pravartu dabar, kada girdim kai kuriuos savo kaimynus labai nerimstant ir atvirai ar paslapiomis mūsų nepriklausomybei grasinant. Vienas toks žygis, kuris prieš 15 metų žymiai praturtino mūsų 20 amžiaus karų istoriją, buvo kautynės su bermontininkais ties Radviliškiu (1919. XI. 21—22 d.). Labai sunkiais Lietuvai laikais tatai įvyko. Tada, kai iš krašto ką tik buvo išvaryti bolševikai, kai mūsų kariuomenės dalys saugojo padauguvį, kad šie vėl negrižtų, kai lenkų kariuomenė gresė mums iš lauko, o peoviakų (Polska Organizacja Wojskowa) skyriai varė ardymo darbą viduje, tada, lyg to būtų netrūkę, visą vakarų Lietuvą užplūdo didelė, gerai ginkluota, bet nevieninga, be jokių kilnesnių tikslų, nedrausminga kariuomenė, bermontininkais arba kolčakais vadinama.

2. Bermontininkai

Bermontininkai pirmiausia atsirado Latvijoje iš Jelgavoj (Mintaujoj) stovėjusios vokiečių okupacinės kariuomenės, vadinamos generolo majoro von Golc'o (Holz) „geležine divizija“. Toji divizija 1919 m. vasarą, nenorėdama, kaip Santarvė reikalavo, grįžti į Vokietiją, persiformavo į „šiaurės vakarų armiją“, tiesioginėj to paties gen. mjr. Golc'o priežiūroj, neva kovoti su bolševikais ir atstatyti monarchinę Rusiją. Kad tikriau atrodytų, į šią per 40 tūkstančių vokišką kariuomenę įmaišė apie 10 tūkstančių peralkusių rusų belaisvių, paleistų iš Vokietijos belaisvių stovyklų, ir jos vadu paskyrė avantiūristą Bermond'tą, iš nelaisvės paleistą rusų poručiką, pasivadinusį save pulkininku kunigaikščiu Avalovu. Nuo jo pavardės ir

visa kariuomenė praminta bermontininkais, o kolčakais dar ją vadino todėl, kad ji būk tai turėjus veikti iš vien su gen. Kolčaku, tada kovojusiu su bolševikais Sibire. Toji „šiaurės vakarų armija“, stipriai Vokietijos apginkluota, aprenpta ir pinigais remiama, veikė jos nurodymais ir, kaip netrukus paaiškėjo, nė nemanė su bolševikais kariauti, o pirmiausia ėmėsi darbo Latvijoje ir Lietuvoje „priversti ginklu save pripažinti“, vadinasi, tuos kraštus užkariauti. Į Lietuvą pirmasis bermontininkų korpas, vedamas rusų žandarų pulkininko Virgolič'io, iš Jelgavos atsikėlė liepos pabaigoj ir apsistojo Kuršėnuose. Rugsėjo gale iš Šiauliuose stovėjusios vok. okup. kar. 36 brigados sudarytas antras, plk. lt. Dibič'io (Dibitsch), „savanorių korpas“ (Freikorps). Šie korpai ne tik turėjo laiduoti Latvijos bermontininkų korpus tiesioginį susisiekimą su Vokietija, bet stengtis kuo daugiau užimti geležinkelių mazgų ir tuo būdu tvirtintis Lietuvoje. Dėl to jau spalio 5 d. bermontininkai užėmė Šiaulių, Šilėnų ir Radviliškio geležinkelių stotis. Paskutinė jiems ypatingai buvo svarbi, nes galėjo kontroliuoti visus nuo Kauno ir Obelių (bolševikų pafrontės) ateinančius ir ten einančius traukinius.

Ginklų bei kitokio karo technikos turto, kaip minėta, Vokietija bermontininkams nešykštėjo ir siuntė jų ištisais traukiniais, bet maitinimas toje „šiaurės vakarų armijoje“ buvo blogiausiai sutvarkytas: kiekviena atskirai stovinti dalis ir net kiekvienas savimi rūpinosi. O kadangi tai būta pakrikusios ir nedrausmingos kariuomenės, tai jos buvimas užimtose srityse pasižymėjo tik gyventojų plėšimu, bauriausiomis rekvizicijomis, kaimų deginimu, mokslo įstaigų, milicijos, savivaldybių ir komendantūrų užpuldinėjimu ir jų kasų bei bankų plėšimu. Skriaudžiami gyventojai šaukėsi Lietuvos kariuomenės pagalbos, bet ji, po kovų su bolševikais nesuskubusi tinkamai pasirengti, kol kas negalėjo sudrausti atėjūnų. Todėl gyventojai, kur galėdami, būrėsi į šaulius - partizanus ir patys gynėsi.

3. Bermontininkų žlugimas

Lapkričio pradžioj bermontininkų frontas (su mažais nukrypimais) sudarė apie 200 km liniją: Suostai, Kriukai, Radviliškis, Jurbarkas. Nors oficialiai dar nekariaujama, bet žvalgoma ir beveik kasdien įvairiose vietose su jais susiremiama. Puolimą visu frontu trukdė santarvės gen. Niessel'io vedama misija aiškindama, kad bermontininkų esą negalima atskirti nuo tikrosios vokiečių kariuomenės, o šiai gi reikia leisti ramiai išsidanginti. Pagaliau lapkričio 14 d. vokiečių valdžia pranešė, kad jos visa kariuomenė yra evakuota ir už likusią nebeatsakanti. Tada kaip fik „po visų nemalonumų“ ties Ryga (ten jie XI. 10—11 buvo smarkiai sumušti) į Lietuvą ėmė plūsti vis nauji bermontininkų korpai. Laukti ir leisti jiems susitvarkyti būtų labai netikslu, todėl XI. 18 fronto vadas karin. Ladyga duoda operacinį įsakymą užimti Radviliškį, Šiaulius ir vėliau visai bermontininkus likviduoti. Tam tikslui Biržų - Pasvalio komendantūra turėjo saugoti Latvijos pasienio kelius, 4 pėst. pulkas pulti Stačiūnų — Meškuičių kryptim, 2 p. p. iš Verdulių pulti Šiaulius, 5 p. p. pradėti puolimą Šiaulėnų — Kurtuvėnų kryptim, 6 p. p. saugoti vokiečių sieną, kad šie nesiųstų bermontininkams paspirties. Sujungtos Žemaitijos komendantūros ir 2 raitininkų būriai turėjo saugoti Kauną nuo Jurbarke atsiradusių vokiečių. XI. 19 bermontininkai, nelaukdami mūsiškių, patys puola 1 p. p. dalis Varnėnų km. Mūsiškiai puolimą atremia ir ta proga išmuša bermontininkus iš Daugelaičių km. XI. 20 1 p. p. kar. Kinduris su savo būriu, 4 bat. vado kar. Pečiulionio padedamas, išmuša bermontininkus iš Jaugėlaičių ir nuvalo kelią į Radviliškį. XI. 21 2 p. p. paima Monkiškių ir Kutiškių km., perkirsdamas geležinkelį Radviliškis — Šiauliai, o 1 pėst. p. viena kuopa anksti rytą, rūku prisidengdama, puolė Radviliškį. Kai kur vokiečius išvaikė, bet vėliau, šiems susitvarkius, su dideliais nuostoliais turėjo trauktis. XI. 22 1 p. p. karin. Zabulionis su savo kuopa 7 val. puola Radviliškį iš pietų. Kaunasi dėl mūro malūno iš kurio berm. šešiais kulkosvaidžiais šaudė ir neprileidžia prie miesto. Kar. Pečiulionio baterijos vienas sviedinys pataiko į malūno viršų. Bermontininkai iš malūno metasi į artimiausius trobesius ir atsišaudė. Kar. Zabulionis, negavęs paspirties, turėjo trauktis. Pavakary kar. Sprangauskas su 3 pėst. ir viena kar. Marcinkevičiaus vedama kulkosvaidžių kuopa tuo pačiu keliu antrą sykį atakuoja. Įvyko trumpos, bet atkaklios imtynės. Bermontininkai kulky lietumi sniegą su gruodu maišo. Tačiau mūsiškių grandys viena už kitos vis veržėsi pirmyn ir pirmyn. Pagaliau vakare kulkosvaidžių kuopa kairiuoju sparnu įsiveržia į miestą. Priešas niekur nebeatsilauko ir viską palikęs netvarkingai leidžiasi į Šiaulius. Paimta karo grobio: 10 patrankų, 50.000 sviedinių, 50.000 lėktuvinių bombų, 30 lėktuvų, 13 vežimų, 32 arkliai, 5 lauko virtuvės, 1 garvežys su 2 vagonais, 100 kulkosvaidžių, 4 bombosvaidžiai, 10 minosvaidžių, 75.000 šovinių, 10.000 raketų, 8 automobiliai, 1 elektros stotis ir daugelis kitokio ryšių ir techniško turto. Tą pačią dieną 5 p. p. perkerta Šiaulių — Tauragės geležinkelį ir plentą. Smarkiai supliekiami bermontininkai ties Šiauliais, Meškuičiais ir Tauragėj. Tomis dienomis kautynėse žuvo mūsų 3 karininkai ir apie 40 kareivių, sužeisti 4 karininkai ir arti 100 kareivių.

Bermontininkų užmuštų, sužeistų ir į nelaisvę patekusių priskaitoma po keletą šimtų. Mūsų kariuomenės ūpas po šio, nors ir brangiai kainojusio laimėjimo, neapsakomai pakilo. Ji rytojaus dieną, „švėsdama“ vos pirmas savo įsikūrimo metines sukaktuves, baigia sėkmingai apsidirbti su antru daug gausingesniu priešū. Iš visų pusių supami Šiauliai ir rengiamasi suduoti bermontininkams paskutinis smūgis. Bet čia... įsimaišė Santarvės atstovai, griežtai reikalaujami sustabdyti kautynes ir grįžti į senąsias pozicijas. Tas vietas, dėl kurių tiek grumtasi ir tiek aukų paaukota, mūsiškiai be kautynių turėjo vėl priešui užleisti ir tai po to, kai buvo laimėta ir kai betrukėjo visiškai priešą pribaugti. Tik tokia drausminga ir klusni kariuomenė, kaip mūsiškė, galėjo paklausyti fronto vado įsakymo ir jau kitą dieną būti senose pozicijose. Bet ir bermontininkai, sykį sumušti, nebepanoro grįžti į Radviliškį. Po šių kautynių, jie, kaip kariuomenė, visiškai žlugo ir virto didžiule plėšikų gauja, kuri, jausdama globą, nežmoniškai engė gyventojus ir, mūsų kariuomenės stumiama, traukėsi į Vokietiją, užpakaly savęs palikdama tik biau rū jos prisiminimą.

J. Gabševičius

Vokiečių — bermontininkų kareiviai, pagauti beplėšiant ramius gyventojus. Vidury kabo plėšimo įrankiai, rasti jų revolverio makšty

Šešiolika metų

Vasario mėnuo. Žiemos vėjas neša sniegą ir švilpia pavartėse, kaip paklydęs šuo.

Kaune klaidu ir nepaprasta nuotaika. Iš apleistų namų, nukrypusių, vėjo daužomų iškabų dvelkia nuteroto, apleisto miesto nykuma.

Keliu žygiuoja padriki vokiečių kareiviai. Trys, du su šautuvais, vienas be diržo, kažin kokią dainelę niuniuoja. Tur būt, įsikaušęs.

Prie mūrinio namo kampo du vaikiūkščiai, tarplytin įkišdami, lupa šautuvo šovinius. Kažin ką tarpusavy lenkiškai švebeldžiuoja.

Taip atrodė pirmieji mūsų kovotojai

Nukritusi didelė iškaba tabaluoja ir baldosi, pritarlama vėjo švilpesiui.

Prie skersgatvio sustoja du vyrai. Kaimiečiai, matyt. Rūpestingai apsižvalgo, tarsi ko ieškodami. Vienas aukštas, dideliais vokiškais batais, kiek pasilenkęs, sermėga virve sujuosta, už pečių pakulinis pusmaišis, kažin kokių, lyg kopūstų galvų, apskritimų prikrautas.

Antras su vyžomis, vidutinio ūgio, žvalus mėlynakis. Už pečių vokiška kuprinė ir iš po sermėgos kyšo galiukas šautuvo. Kur baigiasi buožė, nežymu po kuprinę. Matyt, trumpas šautuvas — karabinas.

Iš kairinės gatvės atšliaužia rogės, pleškėse užkinkytas apyliesis bėris, bet gale rogių storu pavadžiu širmis pririštas. Žvaliai apsidairęs, sužvengė.

— Atsiprašau, kur čia bus pulkas raitarijos? — žilas senis klausia besidairančių vyrų.

— Lietuviškos? — mėlynakis klausia.

— Taigi.

— Ot ir mes ieškom. Apie šitą vietą kur nors turi būti. Mėlynakis dairosi.

— Taigi, sakė man, važiuosi važiuosi „šašieju“, o paskiau bus dideli, balkšvi namai. Pakalnėje.

— Mums reikėtų dar į komendantūrą, ar ne, — didysis vyras susirūpina.

Visi trys dairosi. Gatvės tuščios. Kažin koks žmogus keistai skubina išnioktu šaligatviu, vietomis sniego užlygintu.

Žmogus pirmiausia žiūrį į širmį, vėjo kedenančiais karčiais pasipuošusi. Jo riestas, standus kaklas iškilmingai atrodo.

— Kur čia stovi lietuviška raitarija? — sėsdamas į roges klausia.

Žmogus pakraipo galvą, rankomis skerėčioja ir mykia.

— Kuda komendantūra, — didysis vyras, matyt, žino, kaip galima Kaune susikalbėti.

• Žmogus pavarto rudas, apikvailės akis, parodęs į rytus, nuskuba, plono, suplyšusio palto skvernus sumetęs.

— Nebilys, — numojęs ranka rengiasi važiuoti.

Iš siauro skersgatvio išdygsta keturi ginkluoti vyrai. Du žalsvomis uniformomis, su pentiniais, du civiliais drabužiais, tik kepurės žalsvos, kariškos.

— Bronislovai! — senis sulaiko arklius.

— Tėve! — vienas iš keturių, žalsvą kepurę priglaudęs prie ausinės kepurės, pabučiuoja.

— Taigi, kur gi jus nukišo, neberandu.

— Sėdam, — sūnus pamoja nustebusiems. — Tai mano žilagalvis tėvas.

Du vyrai dairosi, mėlynakis žiūrį į roges.

— O kur tamstos?

— Tai mes ir norim... — didysis neaiškiai atsiliepia.

— Jūs savanoriai?

Mūsų husarai 1920 metais

— Taigi norėtum, — mėlynakis išplečia rankas.

— Paskui mus! — sukomanduoja vienas uniformuotų.

Prie vartų stovi kulkosvaidis, prie jo stovinėja du ginkluoti vyrukai.

— Tai kam čia? — senis klausia.

— Vokiečiai lenda.

Kario priesaika

Prisiekiu, tėvyne, mylėti tave
Karščiau už gyvybę, už patį save! —
Tegul mano norai, troškimai visi
Pražysta gyvųjų darbų lukesy!..

Žinai, — tavo kožną likimą jaučiu,
Lyg dievišką maldą širdies paslapčių...
Man brangus kiekvienas mirksnis su tavim,
Kai tu suliepsnoji tik žygių ugnim!

Dar gyva širdy praeitis man tava —
Didvyrių narsumas... Kilni jų kova...
Ne kartą iš džiaugsmo suvirpa širdis,
Kad tu ir pro kančią laimėjanti vis! —

Širvintai, Giedraičiai ir Žalgiris štai,
Tavosios tvermės amžini švyturiai! —
Jie švies ir toliau tavo žygių sūnums,
Kol jie jie už laisvę tiktai besigrums!

Prisiekiu, tėvyne, jauna širdimi
Tavęs neapleist, nors krauju, mirtimi
Paženklindžiau priesaiką savo kada —
Aš nūn su tavim visada, visada!..

Antanas Kaškauskas

Vėliava

Vėliava brangi — laisvės reiškėja,
Tu plėvėsuoki savo tėvynei —
Tau plėvėsuojant tauta stiprėja...
Tave lietuvio myli krūtinė.

Tu man, kareiviui, uždegi valią, —
Pasiryžimą, šaltą, plieninį,
Primeni tujen manąją dalią,
Ir aš su meile ginu tėvynę.

Delnas kareivio tavąjį kotą,
Vėtroms užplūdus tvirtai suspaudžia.
Tau plėvėsuojant — laisvei kovota —
Likai iškelta, nors audros siautė.

Ašen kareivis prisiekiu šventai
Savuoju krauju tave apginti,
Jeigu ir žūti man būtų lemta —
Vis tiek tu liksi nesunaikinta.

Vėliavai plasdant mes dar žygiuosim,
Sentėvių sostan, kur pilys senos.
Priesaika šventa — Vilnių vaduosim,
Pily iškelsim trispalvę savo.

Ad. Bagdonas

— Ar daug jų čia?

— Daug, bet tai bandos vilkų. Išdrikę, plėšikauja ir „zaldaten ratas“ organizuoja, — sūnus aiškina.

Vidury kiemo po brezento stogu garuoja sena lauko virtuvė. Žirninė sriuba muša kunkulą, retkarčiais išversdama mėsgalį, bulvę.

Apysenis virėjas staiposi ir kažin ką giliai mąsto. Pypkė seniai užgesusi, nors dažnai, kaip nunokusią vyšnią, uždeda ant pypkės iš po virtuvės iškritusią žariją.

— Ar greit bus pietūs?

— Nors ir dabar, bet... — parodo į kunkuliuojantį katilą.

— Kūdra.

— Matai.

Valandėlę abu galvoja.

— Pasiutimas, — karininkas kalba, — atvyko keliolika savanorių, reikėtų padoriau pavalgydinti, o ką tu čia padarysi. Taip viskas pasibaigė. O duona?

— Pusei vyrų, — virėjas nusiminęs, — O jei dar atėjo — neužteks.

— Atvykusius reikia aprūpinti, o mes pagalvosim. — Nuėjo karininkas į triukšmo ir jaunatvės jėga tvinkstančios kareivinės vidų.

— Pagalvosim, — virėjas veltui ieško tabako.

Sriuba muša kunkulą ir dainuoja, tarsi lėnas slėnio upelis.

— Va-a-a-lio, atbėga prie virtuvės trys vyrai, maišu nešini, prie virtuvės ratų išteškia tris paltis lašinių.. — Išvirk, tėvas atvežė.

— Štai, aš turiu duonos, — didelis, sermėga persijuosęs vyras, nedrąsiai pasiūlo. — Rupi duona, namų gironomis malta, — teisinasi.

— Tegyvuoja savanoriai! — virėjas iki ausų išsižiodamas subliauna.

Buvo reti, puikūs pietūs, ne kiekvieną dieną atvažiuoja toks turtingas tėvas.

Po pietų kertėj sutemoj susirinkę būrys savanorių kažin ką paslapčiomis tariasi.

Antroj kertėj žiba, kaip vilko akis, žvakutė, vienas lopusi milinę, antras batus. Du mokosi apie šautuvo dalis.

— Čia bus „pricielas“, o čia šovinių „magazinas“.

Prie lango vienas laišką rašo, antras prie pusbačių taiko pentinus.

Kertės būrys sutarė: kai tik vokiečių sandėlio sargyba užsnūs, kaip paprastai, prieš rytą, tada prisėlinę nušvilps šovinių ir šautuvų.

Sandėlio prižiūrėtojas jau papirktas su dviem svarais sviesto.

Vakare išrikiuojami patikrinimui: stovi eilė apie 80 vyrų. Marga, kaip nesusipratimo audeklas: rusiškos, vokiškos milinės, batai, klumpės, vyžos kairiam sparne. Ir amžius įvairūs: paaugę, ūsuoti vyrai, keli pražilusiais paausiais, greta jų beūsiai, liekni moksliviškais rūbais ir kaimo sermėgomis.

Iš viso krašto surinkti, kaip į gaisrą sukviesti.

Vėjas švilpauja iš lėto, tarsi pavargęs, žvaigždės kalasi tarp plonų debesų.

Mieste nuaidi šūvis. Tai labai paprasta, išdrikam, visokių gaivalų pritvinkusiam mieste.

Tie patys vyrai, marga, įvairiaspalvė minia, kiek aplyginusi uniformos nelygumus, gavusi arklius, pentinus, jau vadinasi 1-ju husarų pulku.

Buvęs husaras

Valdomieji orlaiviai

Prancūzų aeronauto Žiffar'o padaryti mėginimai valdyti laisvuosius orlaivius įgalino ir daugiau aeronautų, pasinaudojant Žiffar'o valdymo principu, konstruoti valdomuosius orlaivius.

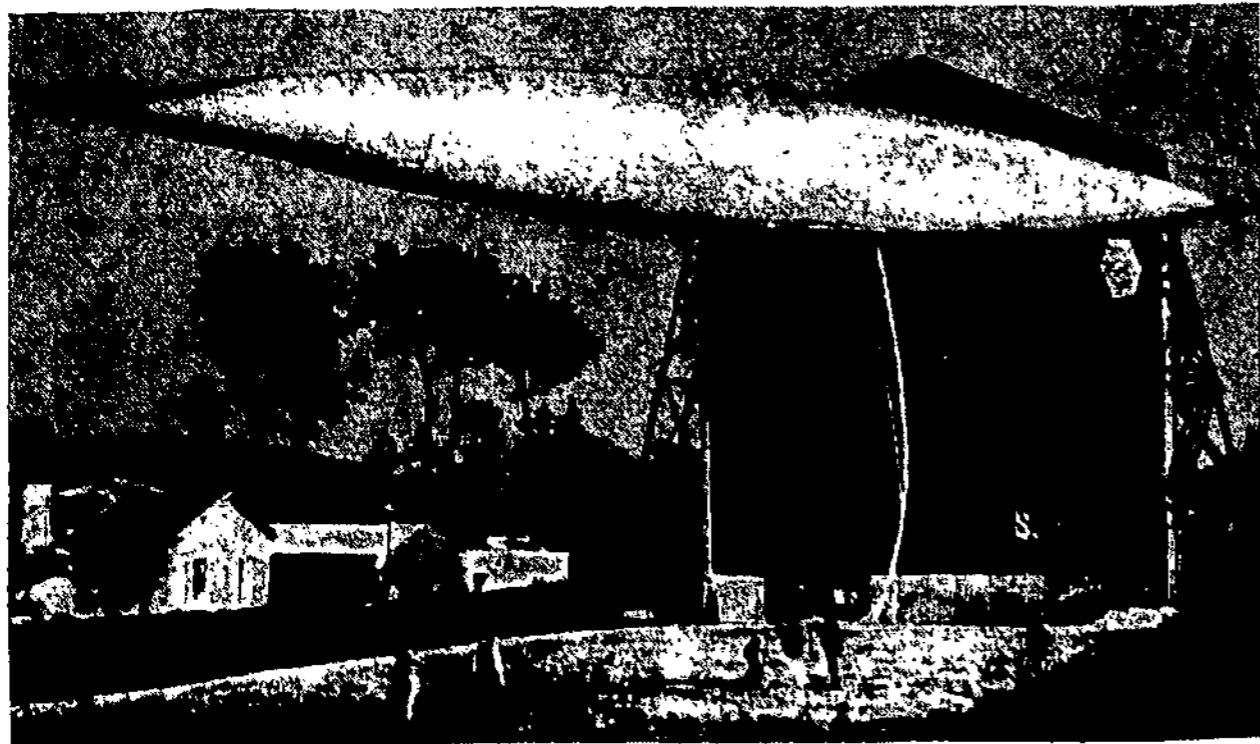
Pirmieji valdomieji orlaiviai buvo valdomi ne vairų pagalba, bet variklio traukos jėga. Varikliai būdavo sukonstruoti taip, kad galėjo sukuti kelis propelerius. Propeleriai buvo statomi priešakyje, užpakalyje ir iš šonų gondolos. Kai reikėdavo pakeisti kryptį, atitinkamai stabdydavo bet kurio propelerio sukimąsi. Vėliau įtaisė šiokią tokią vairą valdyti orlaivį apie vertikale ašį.

Čia reikia pažymėti, kad orlaivį tik taip ir tegalima valdyti, nes jį valdyti apie skersinę ašį galima (visai vairus atstoja) laisvai slankiojančiu gondoloje išilgai viso orlaivio korpuso svoriu arba dujų reguliavimu orlaivio galuose. Apie išilginę ašį jam sukiotis beveik visai nėra reikalo. Bet, kai pamatysime toliau, vis tik prie tobulesnių orlaivių jau yra pritaisyti ne tik vairai, galintieji pakreipti orlaivį apie skersinę ir vertikale ašį, bet ir stabilizuojančios plokštumos, kurios duoda didesnę pastovumą. Taigi, iš karto ir atrodė, kad Žiffar'o valdymo principas visai geras, tik išrasta jo 3 arklinių jėgų garo mašina buvo persunki (45 kg) ir jai reikėjo pasiimti vandens ir anglių, kurie ne tik kad buvo bereikalingas balastas, bet ir užimdavo daug vietos gondoloje.

Pradeda mėginti garo mašiną pakeisti elektromotoru. Prancūzai kapitonas Renar'as ir Krebs'as sukonstruavo modelį — orlaivį 60 kūbinių m talpos. Propeleriu sukuti pastatė pusės arklinės jėgos 10 kg svorio elektromotorą, kurį suko galvaninės batarėjos (elektros energijos šaltinis, kuris gaunamas, veikiant sieros rūkščiai įvairius metalus), sveriančios 25 kg ir galinčios $\frac{2}{3}$ arklinių jėgų motorą sukuti 1 val. 15 minučių. Šis orlaivio modelis galėjo lėkti 4,5 m greičiu per sekundę.

Pasisekus mėginimui su modeliu, Renar'as ir Krebs'as 1884 m. pastatė orlaivį 1864 kūbinių m talpos, 50,4 m ilgio, 8,4 m diametro. Orlaivio pūslė buvo padaryta iš kuniško šilko. Apačioje buvo prikabinta 32 m ilgio, 1,3 m pločio ir 1,8 m aukščio gondola, kurioje padėtas 96 kg svorio, 9 arklinių jėgų elektromotoras. Motorui sukuti galvaninių elementų baterijos svėrė 400 kg ir galėjo veikti 1,7 v. Visas orlaivis svėrė 2000 kg.

Iki tų metų niekas iš aeronautų su valdomaisiais orlaiviais nebuvo padaręs uždaro rato. Todėl, norėda-

Valdomasis orlaivis Santos Dumont Nr. 14

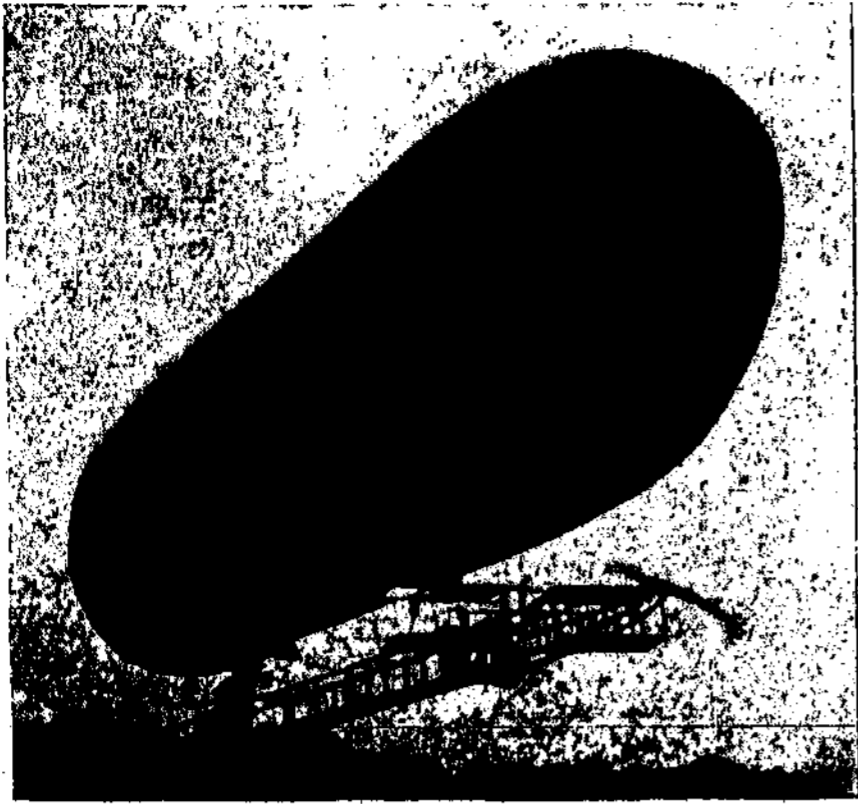
Valdomasis orlaivis Santos Dumont Nr. 6

mi tai įvykdyti, Renar'as ir Krebs'as 2 mėnesius nekantraudami laukė patogaus oro mėginti savo kūrinį. Palankaus oro jie sulaukė 1884 m. rugpiučio 9 d. Atsikėlę 4 val. ryto, jie visiškai ramiame ore pakilo ir, per 23 minutes padarę 8 km (lanku) ilgio uždara ratą, nusileido savo angare prie Medono. Per mėginimą pasiekė 5,5 km greičio per sekundę. Renar'o ir Krebs'o pasisekimas buvo plačiai nagrinėjamas prancūzų ir užsienių spaudoje.

Buvo nuomonių, kad šiuo laimėjimu visai išspręsta valdomųjų aerostatų problema. Bet iš tikrųjų Renar'as su Krebs'u tegaliojo plaukioti tik, kai vėjas buvo silpnesnis negu 5,5 m per sekundę. Prie stipresnio vėjo juos nešdavo pavėjui ir negalėdavo nusileisti į pakilimo vietą. O tokių dienų, kada pučia silpnesnis negu 5,5 m vėjas Europoje, meteorologijos duomenimis, tėra tik 50 dienų. Nors vėliau, padidinę motoro galingumą, ir pasiekė greičio iki 6,5 m, bet vis dėlto ne kažin kiek dienų per metus jų orlaivis tegalėtų skraidyti.

Renar'ą ir Krebs'ą pasekė dar keli aeronautai, bet nieko naujo iki vokiečio Velfert'o išradimo nedavė. 1896 m. Berlyno parodoje Velfert'as išstatė savo konstrukcijos 28 m ilgio, 8,5 m diametro, 800 kūb. m talpos, iš šilko, suausto su guma, orlaivį. Gondoloje pastatė 8 arklinių jėgų benzinią variklį (tai yra pirmas benziniškas variklis, pastatytas orlaivyje) Dariuler, kuris suko 2 propelerius 2,5 m diametro. Šio lėktuvo mėginimas pasibaigė nelaimė, nes 1897 m. birželio 31 d. Velfert'as su savo padėjėju Knabe, pakilę ligi 1000 m aukščio, sudegė.

Tais pačiais metais ir tame pačiame aerodrome austras Švarc'as pastatė iš 0,2 milimetrų aliumininės skardos 47,5 ilgio, 14 m diametro, 3697 kūb. m talpos, su varikliu Dariuler 12 a j., kuris suko 4 aliumininius propelerius (2 iš šonų, vienas priešaky ir vienas ant

Valdomasis orlaivis Baldwin

judomos ašies užpakalyje). Švarc'as 1897 m. mirė. Jo našlė pardavė orlaivį aerostaty parkui Tempelhofe. Tais pat metais lapkričio mėn., bebendant ore, orlaivis 250 m aukštyje, užsisukus motoro diržui ant veleno ir sustojus, pradėjo leistis, bandęs orlaivį mechanikas Patz'as per daug išleido dujų ir dideliu greičiu nukritęs orlaivis sudužo. Švarc'as savo nauja konstrukcija pradėjo naują gadynę — valdomųjų kietų orlaivių.

Apie 1900 m. Vokietijoje pradeda konstruoti pagarsėjęs kietų orlaivių konstruktorius grafas Cepelinas. Jis savo cepelinui pirma pastatė Badeno ežere angarą, kuriame ir pradėjo savo darbus. Savo orlaivio - cepelino griaučius jis padarė iš atskirų 17 kamerų, kuriose sudėjo, iš sunkiai praleidžiamos dujas medžiagos, pūslės, iš viso 11300 kub. m talpos. Cepelino korpusas turėjo 24 — kraštės prizmės pavidalą, kurio ilgis 128 m, 11,6 m diametro, visas aptrauktas audeklu. Apačioje buvo per visą orlaivį sija, kurios galuose pritaisytos gandos. Tarp gondolų ant ištemptos virvės buvo pakabintas 150 kg svoris, kuris galėjo slankioti iš vienos gondolos į kitą. Tai buvo lyg vairas, kuriuo galėjo reguliuoti orlaivio bet kurio galo pakėlimą ar nuleidimą. Variklis Dariuler 16 a. j. suko keturis keturių menčių aliumininius propelerius. Krypties vairai buvo po vieną priešakyje ir užpakalyje, o horizontaliam pastovumui palaikyti buvo užpakalyje pritaisyta 9 kv. m ploto plokštuma. Išmetamo balasto, vandens pavidale, turėjo 1200 kg. Pirmuosius mėginimus padarė 1901 m. birželio 7 d. ir spalio 17 ir 21 d., pasiekdamas 7 m per sekundę greičio. Pastovumu nepasižymėjo.

Nenuilstantis aeronautikos darbininkas buvo brazilietis plantatorius Santos Dumon'as. Aeronautikos sritis jam buvo žinoma ne kaip specialistui, bet kaip mėgėjui. Pradėjo jis, skraidyti su savo padarytais nevaldomais orlaiviais ir tik, išgirdęs apie valdomuosius, tuojau griebėsi dirbti. 1898 m. rugsėjo 18 d. po 14 iki to laiko nepavykusių skridimų, jis pirmą kartą pakilo su savo konstrukcijos orlaiviu Santos Dumont N 1. Šis orlaivis buvo cilindriškos formos 25 m ilgio, 3,5 m diametro, 180 kub. m talpos. Viduryje pūslės buvo nedidelė kita pūslė, kuri, kai sumažėdavo dujos didžiojoje pūslėje, buvo ventilatoriumi pripildoma oru taip, kad orlaivio pūslės išvaizda visada būdavo vienoda. (O vienodą orlaivio išvaizdą reikia palaikyti todėl, kad dėl sumažėjusių dujų kiekio pūslė neįstengia atlaikyti gondolos svorio ir gniūžda, — dėl to yra pavojaus laikančioms gondolą virvėms nuo pūslės

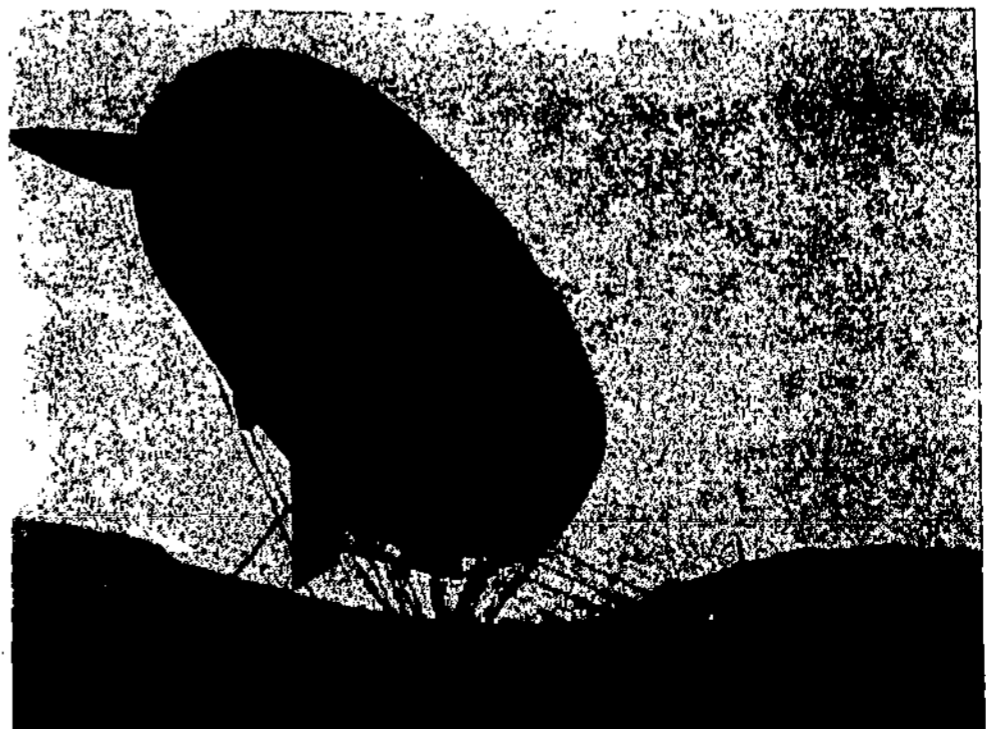
nusprūsti ir atsiskirti). Variklis De Dion Bouton 1,75 a. j. darė 1200 apsisukimų per minutę.

Kildamas pirmą kartą orlaivis užkliuvo už medžio ir aplaužė pūslę. Bet kaip ir iki šio laiko, taip ir po šio aplamdymo Santos Dumon'as nenusimena. Kitą dieną su sutaisytu orlaiviu jis jau vėl kyla. Pakilęs 300 m aukščio išleidžia iš didžiosios pūslės dalį dujų ir ventilatoriumi mėgina pripūsti oro į mažąją. Bet ventilatorius blogai veikia, ir pūslė pusiau sugniūžta. Orlaivis smarkiai pradeda kristi, ir Santos Dumon'ui gresia neišvengiama mirtis. Laimei, pastebėję draugai, greit susiorientuoja, kas daryti: kai tik prišamoji virvė pasiekia žemę, jie čiumpa už jos ir bėga prieš vėją. Orlaivis šiek tiek susilaikė ir mažesniu greičiu susidavė į žemę, tuo išgelbėdamas didįjį aeronautą.

Santos Dumon'as buvo žmogus, kurio nepasisiekimai negąsdino. Jis dirbo ir laužė vieną po kito, išleidamas begales pinigų ir kiekvieną kartą statydamas į pavojų savo gyvybę. Visus mėginamuosius skridimus atlikdavo jis pats, niekam neleisdamas savęs pakeisti. Statydamas iš eilės, davė net iki šešto Santos Dumont, su kuriuo 1901 m. spalio 14 d., apskrisdamas per 30 minučių Paryžiuje Eifelio bokštą, laimėjo skirtą Deič'o 125.000 frankų premiją. Šią premiją gauti jis mėgino kelis kartus ir vis dėl kelių minučių nelaimėdavo. Ir šį kartą išbuvo ore 30 min. 30 sekundžių, o nustatyta sąlygose tik 30 m., bet komisija, atsižvelgdama į jo nuopelnus aeronautikai, premiją paskyrė. Gavęs premiją Santos Dumon'as pusę jos išdalina savo darbininkams, o kitą pusę paskiria Paryžiaus biednuomenei.

Vėl pasklido linksmos žinios, kad Santos Dumon'o laimėjimu valdomųjų orlaivių problema visiškai išspręsta. Santos Dumon'as nesitenkina pasiektu laimėjimu ir, trokšdamas ne asmenišką sau garbę, ne didžiųjų turtų, bet noredamas pritaikyti savo išradimus kultūriniais ir praktiškiems žmonių reikalams, gabenasi su savo Santos Dumont N 6 į Monako. Čia padaro kelis laimingus skridimus virš jūros. Ir vėl 1902 m. vasario 14 d. ji ištinka nelaimę. Išskridęs tolokai į jūrą, kažkaip nevykusiai reguliuoja dujas abiejuose pūslėse, ir didžioji pūslė sugniūžta. Orlaivis neišlaiko ore ir leidžiasi į jūros bangas. Bet ir nelaimėje laimė neapleisdavo Santos Dumon'o: praplaukianti Monako kunigaikščio jachta pastebi ir jau skęstantį ištraukia.

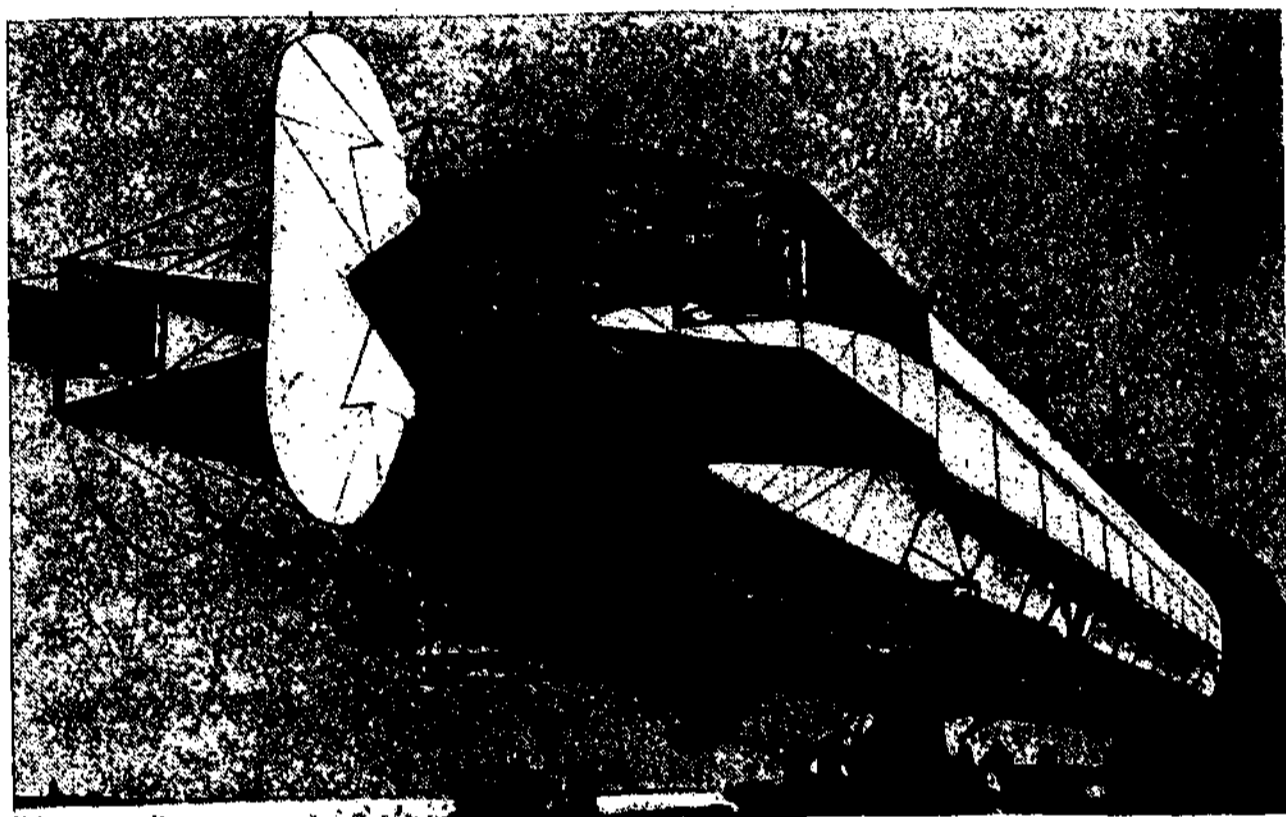
Prie vėlybesnių savo orlaivių Santos Dumon'as tarp gondolos ir pūslės užpakalyje pritaiso judrią

Valdomasis orlaivis Lebaudy

plokštumą, kuri leido orlaivį lengvai pasukti nauja kryptimi. Toliau, vis be pertraukos statydamas, jis pastato Santos Dumont nuo 7 iki 14 bis N N. N N 11, 12, 13 ir 14 bis dėl įvairių nelaimių prieš pakylant net neteko pakilti jais į orą. N 14 padarė tik vieną pakilimą.

Pasekus Santos Dumon'o orlaivių statybą, matyti, kad jis nieko naujo aeronautikai nedavė. Dirbdamas be jokios sistemos, nesinaudodamas kitų aeronautų jau išrastais patobulinimais, net nesistengė surasti būdą pasigaminti lengvesnį motorą, o naudojo senesnio tipo ir labai sunkų (6 kg vienai arklio jėgai), jis nepasiekė to, ko su tokiu kapitalu ir dideliu atsidėjimu būtų pasiekęs, prisilaikydamas bet kurios jau išmėgintos darbo sistemos. (Su Santos Dumon'u dar teks susidurti ir lėktuvų statyboje, nes ir ten jis nenuilstamai dirba).

Graf Cepelin orlaivis Z III 1909 m.

Panašių orlaivių statyboje dirbo Prancūzijoje ir prancūzai — Ceveros, Bradskis, Danilevskis, Julliot ir kiti. Žymesni iš jų savo orlaiviais Lebandy aeronautas Julliot. Jo Lebandy sumušė iki to laiko visus rekordus. Julliot dirbo sistemingai ir net iš karto mėgino, pakildamas į orą ant 500 m ilgio virvės, kad neturėtų nereikalingų orlaivio palaužimų, jei variklis sugestų ir reikėtų tūpti ne prie angaro. Kai jau įsitikino, kad Lebandy yra pastovus ir gerai valdomas, tada pradėjo daryti mėginimus, paleidęs nuo virvės.

Pirmasis Lebandy buvo 58 m ilgio, 9,8 diametro, 2284 kūb. m talpos, minkštas, cilindriškas su nuaštrintais galais formos. Viduryje didžiosios pūslės buvo įdėta 340 kūb. m kita pūslė. Turėjo daug stabilizujančių plokštumų, kurių dydis buvo 22 m ilgio ir 6 m pločio. Gale šios plokštumos buvo lygiašonis trikampis, kuris atstojo krypties vairą. Gondola 4,8 m ploto standžiai sujungta su pūsle. Variklis benzininis Dariuler - Mercedes 40 arklių jėgų, 376 g svorio, suko 2 dviejų menčių 2,44 m diametro propeleriai. Viso orlaivio svoris — 1580 kg.

Orlaivis Lebandy padaro daug skridimų ir pirmas atlieka didesnes keliones. 1902 m. gegužės 8 d. pakilęs išbūna ore 1 val. 36 min. ir, padaręs 37 km kelio, atgal sugrįžta į pakilimo vietą. Lebandy orlaivis davė visai tvirtą pagrindą pusiau kietų orlaivių statybai. Po kelių vykusių mėginimų jis pasiekia 7—8 m greičio per sekundę ir tuo pralenkia Cepeliną N 1 ir Santos Dumont.

Be Lebandy, Prancūzijoje buvo pastatyta Republique, Liberte, Democratie, Ville de Paris, Clement Bayard, Colonel, Zodiac, Robbert et Pillet ir kiti. Tai dažniausiai minkšti ar pusiau kieti orlaiviai, įvairių aeronautų projektais ir lėšomis statyti. Kai kurių duomenys buvo geresni už Lebandy, bet visi buvo statyti prisilaikant Lebandy sistemos ir daugumas iš jų buvo skirta karo tikslams. Pav., Republique buvo pastatytas kariuomenės reikalams ir taikomas kariškai žvalgybai. Kaip pirmą žuvusį kovos lauke, nors ir ne nuo priešų kulkos, reikia laikyti orlaivį Republique. Nes jam 1908 m. spalio 25 d., grįžtant iš manevrų į Medoną, nulūžusio propelerio menties galu pūslė buvo tiek sutrenkta, kad sprogo, ir keturi skridusieji pilotai — kpt. Marchal ir leit. Chaure ir mechanikai — pusk. Vincenot ir Reau — žuvo.

Skirtieji karo reikalams prancūzų orlaiviai turėjo greitį iki 8—9 m per sekundę, galėjo išbūti ore iki 7 val., perskristi iš anksto nustatytu maršrutu be nusileidimo iki 220 km. Valdymas buvo patobulintas ir daug pastoviau laikėsi ore.

Grafas Cepelinas irgi, kad ir po nevykusių pirmųjų skridimų, nemeta aeronautikos darbo. Jis Badeno ežere vėl stato Cepeliną Nr. 2, kurio ilgis 126,75 m, diametras 11,7 m. Kietuose griaučiuose 16 atskirų kamerų, kuriose geros medžiagos 16 pūslių 10.400 kūb. m bendro talpumo. Standžiai sujungtoje su griaučiais gondoloje 2 Dariuler benzininiai varikliai po 85 arklines jėgas, suko 4 aliumininius trijų menčių propelerius.

Nelabai sekėsi ir grafui Cepelinui. 1905 m. spalio 30 d., vedant iš angaro Cepeliną Nr. 2, jau išvedus iki pusės, visas pirmagalis pasinėrė į vandenį ir šiek tiek apsilamdė. 1906 m. sausio 17 d. pataisytas Cepelinas Nr. 2 pakilo 450 m aukščio ir, sugedus varikliui, turėjo nusileisti toli nuo angarų, ir iki nakties negalėjo paragabenti. Pakilusi audra sunaikino visiškai Cepeliną Nr. 2. Cepelinas Nr. 3 jau gali pakelti 11 žmonių ir skristi 12—14 m per sekundę. Cepelinas Nr. 4 po kelių vykusių skridimų sudega. Kiek lauko grafas Cepelinas pertraukia statybą. 1909 m. vėl pasirodo cepelinai, bet jau vėl nuo pirmo, ir taip varo nuo Z—I iki Z—VII. Z—VII buvo skiriamas keleiviams vežioti. Z—II 1910 m. balandžio 12 d. per audrą, nusitraukęs virves, kuriomis buvo pririštas, sudūžta.

Italijoje valdomų aerostatų - orlaivių statyboje dirba grafas da Skio, inž. Forlanini, kuris savo orlaivius pavadino „Leonard da Vinči“, ir kiti.

Anglijoje toks buvo didelis pasitikėjimas sava orlaivių gamyba, kad net ir pavadinimą vienam orlaiviui davė Nulli Secundus (niekam nenusileidžiantis), bet vis dėlto prieš didįjį karą ne pirmoje vietoje stovėjo. Pokariniais laikais ir per karą savo R konstrukcijos orlaiviais tikrai „niekam nenusileidžia“, jei neskaityti R—101 šturpulingos avarijos.

Prie šių, valdomųjų aerostatų - orlaivių praktiškai naudojimui pritaikyme, reikia paminėti ir Ameriką. Jos valdinys Wellmanas su prancūzu Malle konstrukcijos orlaiviu, net dukart bandė iš Špicbergenio nusikristi į šiaurės ašigalį. Vieną kartą 1906 m. ir antrą kartą 1907 m., bet abu kartu dėl įvairių trūkumų, tik paskridus kelis kilometrus, teko grįžti atgal. Paskutinį kartą gal būtų ir katastrofiškai pasibaigęs mėginimas, jei ne vėjas, kuris neprašytas atėjo

Pagerbsime Nežinomąjį kareivį

Visose valstybėse, dalyvavusiose pasauliniame kare, yra Nežinomojo Kareivio kapų ir paminklų.

Ir mes, lietuviai, turime savo nežinomųjų karžygių, kurie garbingai žuvo tėvų žemės laukuose arba toli nesvetingon nelaisvėn išvaryti. Dažnai niekas nežino tų didvyrių nei vardų nei amžinojo poilsio vietos. Jų bendras vardas — Nežinomas Kareivis. Jų supavidařintas amžinasai prieglobstis — Nežinomojo Kareivio Kapas.

Praėjus 15-ai metų, kai buvo pralietas mūsų nepriklausomybės karo aukų kraujas, laikas ir mums Nežinomojo Kareivio vardu tinkamai pagerbti visus tuos, kurių sudėta ant Tėvynės aukuro gyvybe šandien esame laisvi.

Nežinomojo Kareivio atminimo vietos kitose valstybėse paprastai būna sostinėse. Ligi mes neatgavome Vilniaus, savo Nežinomojo Kareivio kapą supilsime Kaune Vytauto Didžiojo Muziejaus sode ties paminklu žuvusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės. Paminklas žuvusiems mums yra reikšmingas ir geriausiai tinka Nežinomojo Kareivio kapui, nes jame įmūryti akmenys sunėsti iš tų laukų, kur kovėsi mūsų kariuomenė dėl tautos laisvės.

Karių kapų tvarkymo komisija daugelio žuvusių didvyrių palaikus iš įvairių Lietuvos kampelių surinko į kapus ir tuos kapus sutvarkė. Dalis tų karių asmenybių išaiškinta, bet nemaža jų liko visai nežinomų. Tų karių kapai, kurie yra žinomi, įvairia proga dažnai lankomi giminių, pažįstamų. Tačiau nežinomų karių kapai lyg lieka užmiršti ir retas kas tik atsitiktinai nulenkia galvą prieš nežinomojo kario kapą.

Visi esame daug jiems skolingi už jų didelę auką tėvynei. Negalime tinkamai už tai atsilyginti, tai bent simboliškai vieno Nežinomojo Kareivio asmeny pagerbiame visus nežinomuosius karius.

Todel visuomenė raginama parodyti karštos simpatijos Nežinomajam Kareiviui ir gausingai dalyvauti

š. m. lapkričio 23 d. 15 val. Karo Muziejuje jo palaikus pagerbiant.

Nežinomas Kareivis bus pašarvotas ant pirmosios iš priešų paimtos patrankos ties paminklu žuvusiems. Prie karsto budės vakare invalidų ir keturių kariuomenės ginklo rūšių garbės sargybiniai. Dalyvaus visos kariuomenės ginklo rūšys, šaulių kuopa, savanoriai kūrėjai ir organizacijos su vėliavomis. Giedos šaulių Sąjungos choras, gros karo invalidų ir kariuomenės orkestrai ir t.t.

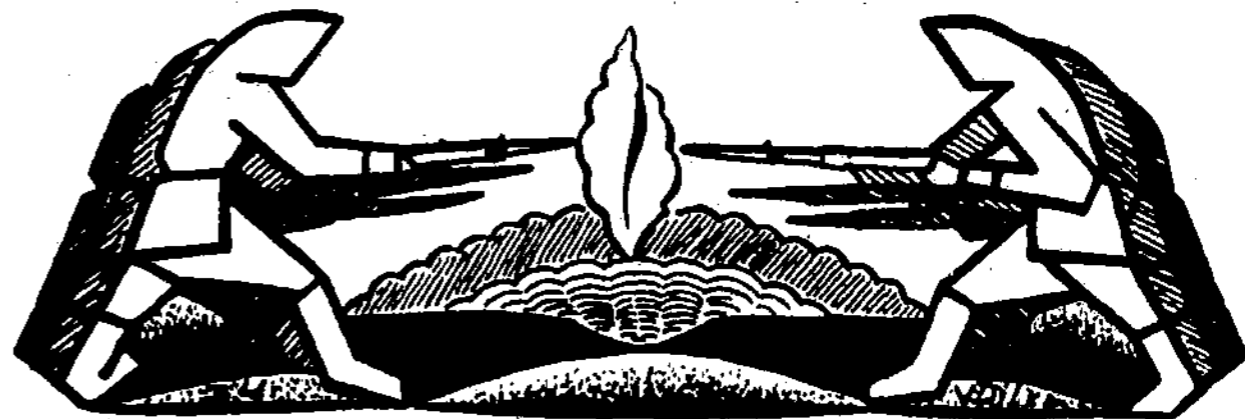
Nežinomojo Kareivio pagerbimo apeigose dalyvaus ir žodį tars J. E. Respublikos Prezidentas Antanas Smetona. Nežinomojo Kareivio kapą pašvės J. E. Arkivyskupas Pr. Karevičius, tiek daug simpatijos atgijusios Lietuvos kariuomenei parodęs.

Respublikos Prezidentas visos tautos vardu ant Nežinomojo Kareivio kapo padės vainiką. Visuomenė prašoma dėti tik gyvas gėles.

Karo Muziejus, negalėdamas pats organizuoti, Nežinomojo Kareivio išskilmėms tvarkos žiūrėti kreipėsi į šaulių Sąjungą, prašydamas jos pagalbos. Dėlto organizacijų vadovai išskilmių reikalu informuojasi šaulių Sąjungoje.

Šia proga visos įstaigos prašomos savanorius kūrėjus, šaulius ir kitų organizacijų narius paleisti iš darbo bent viena valanda anksčiau.

Karo Muziejaus Viršininkas

pagelbon ir jau nuskridusį ant jūros orlaivį su sustojusiu varikliu atnešė atgal į sausumą.

Iš pačių amerikiečių konstrukcijos paminėtinas konstruktoriaus Baldwino orlaivis Baldwinas. Baldwinas tuo žymus, kad pirmas norėjo pritaikyti orlaivį bombų mėtymui. Bet šis jo mėginimas, įvykęs 1905 m. rugpiūčio 31 d., pasibaigė nelaimingai. Išmesta bomba sprogo čia pat prie orlaivio, sunaikindama orlaivį kartu ir jo konstruktorių Baldwiną.

Iki didžiojo karo orlaivių statyba ėjo trimis kryptimis: 1. minkštų orlaivių (orlaiviai, kurių pūslės pagamintos iš audeklo ar kitos medžiagos ir neturi savo konstrukcijoje kietų dalių), 2. pusiau kietų orlaivių (orlaiviai, kurie turi savo konstrukcijoje šiek tiek kietų dalių) ir 3. kietų orlaivių (orlaiviai, kurie visiškai minkštos medžiagos neturi, išskyrus atskiras pūslės dujoms prileisti). Per didįjį karą ir pokariiais laikais minkšti orlaiviai tenaudojami karo reikalams tik sekimui ir miestų ar kito svarbesnio punkto užtvarams padaryti nuo priešų lėktuvų.

Pripildytus vandeniliu orlaivius karo reikalams per karą naudoti gana pavojinga. Vandeniis turi savybę nuo ugnies sprogti, todėl užtenka lėktuvui - nai-

kintuvui pataikyti viena uždegančia kulka į orlaivį, tuojau jo dujos - vandenilis sprogs, ir visas orlaivis kartu su įgula žūva. Iki šiol mokslininkams nepasisekė surasti dujų, kurios, būdamos daug kartų lengvesnės už orą, nedegtu. Šiuo atžvilgiu laimingi amerikiečiai. Jiems gamta teikia veltui dujas - Helijų, kurios 11 kartų lengvesnės už orą ir nedega. Šios dujos kyla iš Amerikoje esančių vieno kalnyno kalnų plyšių. Amerikiečiai už jokus pinigus helijaus niekam neparduoda.

Taip plinta ir plinta orlaivių pramonė (jei taip galima pavadinti) ir dabar jau turime orlaivius, kurie ramiai sau plaukia apie visą žemės rutulį (Graf Zepelin 1929 m. apskrido apie visą žemės rutulį) su greičiu iki 140 km per valandą. Grafas Zepelinas narsio per Atlantą ten ir atgal (pirmą kelionę padarė 1928 m. iš Berlyno į Ameriką per 111 val. 38 min.), veždamas dešimtis žmonių ir šimtus kg pašto krovinių. Orlaivių dydis siekia iki 200 m ilgio, 40 m diametro, 100.000 kub. m talpos, 2000 arklinių jėgų variklių galingumo. Pradėję nuo Mongolfierų pūslės, kuo baigs — sunku įsivaizduoti, nes jau šių laikų milžiniški orlaiviai stebina ir prie šių dienų technikos pripratusius žmones.

Pilotas A. M.

Mes visi — ginklo broliai

Seniai praėjo tie laikai, kada mūsų jaunimas verkdamas ėjo atlikti karinę prievolę. Dabar iš naujų komisijos grįžta nusiminę tie vyrai, kuriems nebuvo lemta patekti į kariuomenės eiles. Įvairių organizacijų, mokytojų ir visos tautos susipratimo dėka mūsų jaunimas dar prieš patekdamas į karių eiles jau yra užsidegęs kariškos tarnybos meile.

Jaunas kareivis su malonumu mokosi kariškų dalykų ir gėrisi kariška išvaizda bei susidrausminimu. Po kiek laiko vadų ir vyresniųjų dėka atvykęs į kariuomenę nerangus, nesumanus, be drausmės bei tvarkos jaunuolis, kaskart vis daugiau turtėję tikro kario savybėmis. Nuolatiniai užsiėmimai ir darbas kiekvieną karį patraukia prie savo dalies, o ypač jis reiškia pasitenkinimo savo ginklo rūšimi. Ilgiau patarnavęs karys jam skirtas pareigas pamėgsta ir didžiuojasi savo ginklo rūšies savybėmis. Tačiau reikia pastebėti, kad tas ginklo rūšimis didžiavimasis pas daugelį mūsų kariuomenės karių pasiekia perdidelį laipsnį ir iššaukdamas neapykantą tampa labai žalingu reiškiniu mūsų karių šeimoje.

Nors į to žalingo reiškinio šalinimą viršininkai kreipia daug dėmesio, daug buvo rašyta kariškoje spaudoje, tačiau ta sena svetimų kariuomenių bloga liekana dar ir šiandien kartais pasitaiko mūsų karių tarpe. Antagonizmo, t. y. nesugyvenimo ir pasididžiavimo tarp ginklo rūšių žala milžiniška. Pirmiausia, tai blogai atsiliepia pačių karių tarpusavio sugyvenimui, pasitikėjimui ir kariškai vienas kito meilei. Nekarių tarpe tai žemina karių ir visos kariuomenės vardą. Piliečiai visus karius, nežiūrint kokios jie paskirties ar ginklų rūšies būtų, nori matyti gerai nusiteikusius, gražiai sugyvenančius ir vieningus kariuomenės siekimų atžvilgiu. Pasitaiko, kad iš vieno kaimo ar apylinkės keli kariai tarnauja įvairiose ginklo rūšyse. Grįžę atostogų tie kariai, besidžiaugdami savo pažįstamiems kariškos tarnybos malonumais ir pergyvenimais, dažnai nepamiršta ir čia įterpti to nelėmto įpročio — neigti bei žeminti kitas ginklo rūšis ir jose tarnaujančius savo draugus ar kaimynus. Žinoma, kaimynai stebisi, kodėl jų sūnūs, tarnaudami vienoje mūsų kariuomenėje, tapo vieni kitų priešai.

Karo metu antagonizmas blogų pasėkų turi žymiai daugiau. Didžiojo karo dalyviai pasakoja daug pavyzdžių, kur tarp ginklo rūšių nesugyvenimo išdava buvo labai liūdnos ir žalingos. Sakysime, po kautynių traukiasi kariuomenės dalys. Besitraukdami pėstininkai pakeliui randa artilerininkų pabūklus, įklampusius klampiam kelyje. Šie kreipiasi į pėstininkus, prašydami padėti ištraukti pabūklus. Pastarieji šiems atkerta: „Prisivažinėjote pakankamai — dabar tempkite patys!“ Pabūklų tarnyba, nepajėgdama pati viena iš klampynės pabūklų ištraukti, atkinko arklius, o pabūklai taip ir lieka priešui. Arba, pavyzdžiui, pėstininkai, gerai nesuprasdami, neįsigilindami į raitininkų uždavinius, raitininkų vardu siunčia priekaištų, kodėl pastarieji kautynėse visada pasirodo, kai pėstininkų jau visas mūšio sunkumas įvykdytas. Raitininkai pėstininkus, savo ruožtu, užgaulioja įprastu posakiu: — „Pėsčias raitam ne draugas“.

Įsigilinę į praėjusių karų eigą, rasime daug pavyzdžių, kur antagonizmo dėka kariuomenės uždaviniai labai nukentėdavo.

Tenka tik džiaugtis, kad Nepriklausomybės karoose mūsų jaunutėje kariuomenėje antagonizmo visai nebuvo, nes pirmieji mūsų kariai kiekvienas giliai buvo įsisąmoninę vienu kariuomenės uždaviniu: išvaduoti savo Tėvynę iš svetimųjų jungo, ir tą uždavinį atliko tik dideliu pasiryžimu ir vieningumu. Bet dabar, turėdami jau išvaduotą Tėvynę, mes kartais pamirštame pirmųjų karių pavyzdinę sugyvenimą, leisdami pasireikšti mūsų tarpe antagonizmo pradams. Tokių reiškinų mūsų tarpe neturėtų būti. Mūsų kariuomenės visos dalys vienodai komplektuojamos. Tie patys mūsų draugai, su kuriais leidžiame prieš kariuomenę laiką, dabar tarnauja vieni raitininkais ar pėstininkais, artilerininkais, lakūnais ar pionieriais ir panašiai. Kiekvienoje ginklo rūšyje kariai mokomi savo specialybės, bet toji specialybė viena kitai lygi ir brangi. Mūsų vadais — karininkais yra galimybė tapti kiekvienam geram, sąžiningam, sveikam ir turinčiam vado gabumų Lietuvos piliečiui, o ne atskiriems luomams, kaip tai buvo prieškarinėje rusų ir kitų valstybių kariuomenėse. Visų ginklo rūšių kariai vienodai esame aprūpinami ir užlaikomi. Tai ko gi mums vienas prieš kitą pūstis ir ardyti gražios šeimos sugyvenimą.

Kad žalingi antagonizmo reiškiniai kuo mažiausia pas mus reikštų, mes įvairių ginklo rūšių kariai turime vieni kitus gerai pažinti, suprasti vieni kitų uždavinius ir paskirtį. Atliekamu laiku, netarnyboje ar atostogose, turime dažniau bendrauti, kad Lietuvos kariai būtų įsisąmoninę viena kariuomenės dvasia ir tikslu. Suprantama, negalima neigti kario prisirišimo prie savo dalies ar ginklo rūšies, tačiau aukščiausia meilė turi būti visai kariuomenei.

Kada kuopos trimitai mūsų kariuomenę pakvies stoti į atvirą kovą už tautos reikalus, tada pėstininkai, artilerininkai, raitininkai ir lakūnai, ryšininkai ir pionieriai — žodžiu, visi kariai turėsime vienas kitam padėti kovos pergale apsilvainikuoti. O tai pavyks, jei ir dabar, taikos metu, mes vieni kitus gerbsime, o visą mūsų karių šeimą puoš gražus tarpusavio sugyvenimas.

Br. M-čius

Granatoms sprogtant

Liktiniai puskarininkiai

Mūsų kariuomenės liktinių puskarininkių įstatymas skirsto puskarininkius į rikiuotės ir nerikiuotės. Tuo tarpu gyvenime šiuos rikiuotės ir nerikiuotės puskarininkius dar skirsto į įvairias pagal jų specialybes ginklų rūšis. Visi jie galima suskirstyti: 1. grynai rikiuotės puskarininkiai, atliekantieji savo tarnybą tik rikiuotėje; 2. nerikiuotės puskarininkiai, t. y. raštininkai, ūkvedžiai ir specialiųjų dalių įvairūs pareigūnai; 3. sanitarijos ir veterinarijos puskarininkiai ir 4. puskarininkiai lakūnai.

Dabartinis liktinių puskarininkių įstatymas nenumato platesnio suskirstymo, o tai atlieka vadovybė savo įsakymais. Leidžiant naują liktinių puskarininkių atlyginimo įstatymą būtų pravartu visus mūsų kariuomenės puskarininkius, kaip tarnybos, taip ir atlyginimo atžvilgiu, suskirstyti į korpus. Korpai galėtų būti šie: 1. pėstininkų korpus, į kurį įeitų ir įvairių specialiųjų dalių pareigūnai, atliekantieji savo tarnybą vien rikiuotėje; 2. įvairių specialiųjų dalių pareigūnų korpus; 3. sanitarijos ir veterinarijos puskarininkių korpus; 4. artilerijos ir kavalerijos puskarininkių korpus ir 5. puskarininkių lakūnų korpus.

Iš dalies į korpa jau yra suskirstyta, tai sanitarijos ir veterinarijos bei puskarininkiai lakūnai, kurie visos kariuomenės priklauso tiesioginiai sanitarijos, veterinarijos bei aviacijos viršininkų.

Toks puskarininkių suskirstymas korpais ne tik būtų patogus vadovybei reguliuoti puskarininkių skaičių atskirose dalyse, bet išeitų ir naudą ir patiems puskarininkiams, ypač priėmus naują įstatymą, kuriuo numatoma puskarininkiams, išstarnavusiems tam tikrą laiką, mokėti pensiją. Pensijai išstarnauti vistiek bus nustatytas nemažesnis kaip 20—25 metų laikotarpis. O reikia pripažinti, kad rikiuotės puskarininkio-būrininko tarnyba gana sunki. Tuo tarpu vienoje atskiroje dalyje gali nebūti vietos, kurią galėtų užimti jau rikiuotėje 12—15 metų išbuvęs puskarininkis, kad laisviau atitarnautų iki pensijos. 35—40 metų amžiaus žmogus jau rikiuotėje ne toks paslankus ir jį galėtų pakeisti jaunesnės jėgos, o jis nerikiuotėje dar tinkamai galėtų atlikti savo pareigas.

Dar be šio, gabesnieji puskarininkiai galėtų greičiau susilaukti paaukštinimo, nes dabar kai kuriose dalyse gabių ir gerai atliekančių savo pareigas yra daug, o jų paaukštinti dėl etatų negalima, tuo tarpu kitoje dalyje dėl gabių puskarininkių stokos kartais

į viršilios laipsnį pakeliamas ir nevisai tinkamas šiai vietai užimti asmuo.

Taigi, suvedus visos kariuomenės puskarininkius į korpus, lengviau būtų rikiuotės puskarininkiai pervedami į nerikiuotę ir tinkamiau galėtų reguliuoti puskarininkių avansavimą į aukštesnes vietas. Nors galima ginčyti, kad jei visoje kariuomenėje bus daugiau vietų, tai bus ir daugiau kandidatų, bet vis dėlto iš didesnio skaičiaus didesnis ir procentas.

Ypač lengva būtų, tik dabar naujai suskirsčius į korpus, perkelti puskarininkius iš rikiuotės į nerikiuotę ir iš žemesnės kategorijos į aukštesnę. Jau dabar yra daug puskarininkių, išstarnavusių 12—15 metų, kurie po kelių metų išeitų į pensiją. Šią vietą užimtų jaunesnieji ir taip iš eilės, išeinant, kasmet po kelis procentus visų puskarininkių tiek pat būtų priimta naujų ir taip iš eilės pasistūmėtų visi aukštyn.

Kiek sunkiau būtų su liktiniais puskarininkiais lakūnais, jei jiems pensijų išstarnavimo laiką prilygintų prie visų. Turint galvoje lakūno tarnybą, negalima reikalauti iš lakūno, kad jis 20—25 metus be pertraukos eitų savo tarnybą. Kitose valstybėse pilotams teleidžiama valdyti lėktuvus maximum iki 10 metų laiko, o vėliau, jei jie nori skraidyti, tai pervedami į žvalgus. Tuo tarpu pas mus puskarininkiai lakūnai žvalgais būti negali, nes jie nepraeina specialaus žvalgams reikalingo mokymo. Karininkams pensijai išstarnauti 1 diena laikoma lygi 2 dienoms, panašiai reikėtų nustatyti ir puskarininkiams lakūnams, dar ir todėl, kad iš jų didesnio atlyginimo daugiau išskaitytų į pensijų fondą.

Dar kai ką reikėtų pasakyti ir dėl atlyginimo. Nors viską sudėjus, liktinio puskarininkio atlyginimas nemažas, bet grynai jis gauna gana mažą sumelę. Kitą dalį atlyginimo jis gauna natūra, arba įvairių kelių išstarnautų metų pašalpų pavidale. Toks ne visai normalus liktinių puskarininkių atlyginimas vadovybės jau pastebėtas ir naujame įstatyme numatytas kitoks atlyginimas.

Atlyginimo atžvilgiu reikėtų atskirti ir rikiuotės nuo nerikiuotės puskarininkius. Rikiuotės puskarininkiai, dirbdami rikiuotėje visą parą, yra pririšti prie savo žmonių. Tuo tarpu nerikiuotės puskarininkis, atlikęs savo darbą raštinėje ar kitur, visą laiką laisvas ir neturi jokios atsakomybės dėl savo žmonių mokymo. Atlyginimas abiejų lygus, o pagal darbo ilgį ir atsakingumą reikėtų daugiau mokėti rikiuotės puskarininkiu. Padarius skirtumą tarp rikiuotės ir nerikiuotės puskarininkio, t. y. pirmajam mokėti daugiau, daugiau atsirastų ir norinčių rikiuotėje vietas užimti ir būtų didesnis pasirinkimas. Iš dalies paskatintų ir su didesniu išsilavinimu pasilikti rikiuotėje, o nesibrauti į raštininkų vietas.

Taigi, reikia turėti vilties, kad naujas liktinių puskarininkių atlyginimo ir pensijų įstatymas tinkamai senojo įstatymo trūkumus papildys ir netobulumus pašalins ir suskirstys liktinius į tinkamesnes kategorijas tarnybos ir atlyginimo atžvilgiu.

J. Itn. A. Mejeris

Vokiečiai Kaune did. karo metu

KARINIS JAUNIMO PARENGIMAS ITALIJOJE

Italija turi du veidus: darbo dienos ir šventės. Kiekviena diena, nesibaigiamos revoliucijos dvasios pagauti, jie skubina, dirba, važiuoja, neša, žodžiu, atlieka kasdieninius darbus. Tada, mažai uniformuotų, mažai ginkluotų, visi darbo žmonės. Ir štai aušta šventadienio rytas. Skubiai veriasi langai, o iš jų kyšioja energingos jaunuolių galvos, dar pusvalandis, ir visomis gatvėmis pasipila uniformuoti ir ginkluoti vaikai ir jaunuoliai. Jie vyksta į savo būrių užsiėmimus. Pasigirsta dainos, orkestras, reiškia, jie išvyksta pratimams.

Kadangi bene pirmieji italai taip energingai susirūpino tinkamu savo krašto jaunimo ir net vaikų kariniu parengimu, todėl ir rezultatai šiandien matyti gana gražūs.

Karinis jaunimo parengimas Italijoje eina šiais keliais: per balillas, avangardistus, jaunuosius fašistus, fašistinę miliciją ir, pagaliau, kariuomenę. Jiems vadovus parengia karo ir kūno kultūros akademijos.

Trumpai apie kiekvieną šių organizacijų.

Balillos iki šiol buvo pati jauniausioji fašistų organizacija, į kurią buvo priimami vaikai nuo 8 metų. Bet šiais metais, nelabai seniai B. Mussolini yra patvirtinta dar jaunesnė organizacija „Figli della Lupa“ (tai reiškia „vilkės vaikai“). Tai surišti su Romos įkūrimo ir Romulos ir Rėmo mitologija, kuriuos esą vilkė išauginusi.

Į ją priimami vaikai nuo 6 iki 8 metų. Tai kandidatų parengimas į balillas.

Didžiausia ir gausingiausia iš anksčiau pažymėtų organizacijų yra Balillos. Oficialinėmis jų žiniomis 1933 m. spalio 28 d. balillų buvo iš viso 1.449.984, o jau šių metų spalio 18 d. 1.785.782. Todėl ir pats B. Mussolini tiek daug į juos dėmesio kreipia.

„Balilose mes matome dideles rytdienos viltis, tai aušra, kuri pasirodo pasaulio horizontuose“ — yra pasakęs apie balillas B. Mussolini.

Iš balillų išauga avangardistai. Tai nauja organizacija, teisingiau, tos pačios tęsinys, kur įstoja jaunuoliai, sulaukę 16 metų amžiaus. Avangardistų pereinamais metais buvo 398.785, šiais metais jau yra 484.661. Tai dar artimesni kariuomenei ir todėl B. Mussolini apie juos sako: „Avangardistai, jūs esate gyvenimo aušra, jūs esate tėvynės viltis, gi svarbiausia, jūs esate rytdienos kariuomenė“.

Jei balillos apmokomi karinių mankštų daugiau žaidimų pavydais, tai avangardistai jau dirba visai rimtai, susipažįsta su įvairių sistemų ginklais, jų vartojimu, šaudymu, kautynių taktika ir t. t.

Toliau seka jaunieji fašistai (Giovani fascisti). Tai jau tikri kariai. Jų pereinamais metais buvo 415.289, šiais metais jau yra 528.220. Čia jau fašistų partijos pagrindas, todėl ir B. Mussolini apie juos išsitaria::

„Jaunieji fašistai yra didelės kariuomenės kariai, nešėjai ir platintojai to tikėjimo, kuriame kiekvienas jaunas italis randa savo auklėjimosi tęsinį. Jaunieji fašistai yra organizuoti, drausmingi ir visai nepanašūs į tuos, kurie nesistengia kovoti. Jie jau visiškai pasirengę imti kiekvieną atsakomybę, moka klausyti ir yra įsisąmoninę tiksliai atlikti pavestą pareigą“.

Pagaliau lieka vadinamoji fašistų milicija (Militi). Tikro jų skaičiaus sunku pasakyti. Tai laikoma lygiai kaip ir kariuomenės skaičiai paslaptis. Norėdami pažinti ją, pasinaudosime taip pat B. Mussolini žodžiais, pasakytais pereinamųjų metų spalio m. milicijai:

„Jau 10 metų, kaip jūs keliate sugretintomis eilėmis su ta begaline viltimi, kokios, dėl savo pastovumo ir bešališkumo, ir istorija dar nieko panašaus neturi. Kad geriau tarnautumėt fašistų revoliucijai, jūs su entuziazmu prisiėmėte drausmę ir pasiėmėte aukščiausias pareigas. — Nuo Alpių, Juodųjų jūrų iki dykumų (suprask, Afrikos kolonijų. V. K.) visur jūs užtikrinatė tėvynės ir karaliaus įsakymų įvykdymo tikrumą. Jūs esate pasirengę pasiaukoti ir kovoti. — Fašistų revoliucija jūmyse turi ginkluotus gynėjus, visa visuomenė, iš kurios ir jūs patys kilę, į jus žiūri su pasididžiavimu.“

— Todėl ir visos kitos karinės pajėgos, garbingos savo

laimejimais žemeje, jūroje ir ore, su draugiškumu jus priėmė į savo tarpą, nes visi kovojate dėl bendrų reikalų“.

Visos B. Mussolini citatos imtos iš š. m. „Lo Sport Fascista“ žurnalo Nr. 11).

Lieka kariuomenė, kuri šiandien ypač gerai parengta, drausminga ir atitinkamai nuteikta.

Štai, kaip šių dienų Italijos jaunimas atrodo kariniu atžvilgiu. Todėl ir Italija jaučiasi stipri ir saugi.

VI. Kviklys

SUSIPAŽINOM SU LENGVUOJU KULKOSVAIDŽIU

Šiomet šiaulių valdžios berniukų gimnazijos moksleiviai uoliai studijuoja karo mokslą. Karo mokslo pamokas turi iš karto dvi klases — komercinė ir lotynų klasė. Taip padaryta todėl, kad yra patogiau ir geriau, pav., karinio parengimo duotą uždavinį vykdant, arba šaudant, manevruojant ir t. t.

Jau per tą trumpą, palyginti, laiką daug kas išeita. Pavyzdžiui, penktokai jau neblogai statutus žino, šeštokai jau moka šautuvo dalis išnarstyti ir vėl sudėti, o septintokai nagrinėja kulkosvaidį.

Lapkričio 16 d. septintoji lotynų ir komercijos klases susipažino su lengvuoju kulkosvaidžiu „Brno“. Kapitonas paaiškino kokias ypatybes turi šis kulkosvaidis, paskui išardė ir paaiškino, kaip vadinasi kiekviena dalis. Domėdamiesi nė nepajutome, kaip praslinko pamoka. Tokiomis pamokomis mokiniai tiesiog sužavėti ir laukia panašių pamokų daugiau. Deja, laikas verčia karo mokslo programą išeiti tik apgraibomis, nesustojant ilgiau prie kokio dalyko.

Be to, tenka paminėti, kad VII ir VIII kl. moksleiviai jau aplankė 8 pėst. pulką ir matė daug įdomių dalykų: karo karvelius, ryšių šunes, sunkųjį kulkosvaidį ir Navickio granatos sprogimą.

Italijos balilla visa apranga

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

NAUJI REDAKCINĖS „KARIO“ KOLEGIJOS NARIAI

Vyresniuoju artilerijos dalykų atstovu paskirtas 2-ojo art. pulko mjr. Meškauskas, pėstininkų dalykų atstovu — II-os pėst. divizijos štabo gen. št. mjr. Stankaitis.

Viršila Stankus

ŽYMŲ KARIŲ SPORTININKĄ Į ATSARGĄ PALYDINT

Lapkričio 6 d. 5 pėst. pulko viršila Alfredas Stankus, jam pačiam prašant, paleistas į atsargą. Viršilą Stankų verta paminėti, kaip žymų sportininką ir uolų karių kariuomenės tarnyboje.

Viršila Alfredas Stankus gimęs 1901 m. Mažeikių apsk., Akmenės valsč., Klykonių kaime. 1922 m. gruodžio 12 d. atvyko į 5 pėst. pulką atlikti būtinąją karo tarnybą. Betarnaudamas baigė mokomąją kuopą ir buvo pakeltas į jaunesniojo, o vėliau į vyr. puskar. laipsnį. Kaip drausmingas ir darbštus puskarininkis, 1924 m. spalio 20 d. paliktas pulke liktiniu. Kitų metų birželio 1 d. už uolią tarnybą ir gerą pareigų žinymą pakeltas į viršilos laipsnį. Trečiaisiais liktiniavimo metais baigė technikos mokomąją kuopą ir savo pulke buvo paskirtas ryšių kuopos viršila. Čia, jis savo draugų ir viršininkų mylimas, liktiniu ištarnavo septynerius metus. Per šį tarnybos laiką, kaip sumanus ir sąžiningas karys, daug kartų buvo išrinktas liktinių puskarininkių ramovės valdybos pirminku, ramovės šeimininku ir liktinių puskar. taup.-skolin. kasos valdybos nariu.

Už uolią tarnybą yra apdovanotas V. D. ordino III laipsnio medaliu ir Nepriklausomybės medaliu.

Be sumintų kariuomenės tarnyboje pareigų, jis daug pasidarbavo ir sporte. Buvo geras futbolininkas ir nepamainomas bėgikas. Ypač daug pasižymėjo plaukime. 1924 m. laimi Lietuvos ilgųjų distancijų plaukimo čempiono vardą ir nuo to karto per visą karo tarnybą pirmąja įvairiose distancijose.

Mes, ginklo draugai, linkime Tau, nenuilstamasis sportininke, ir toliau, jau atsargoje būnant, dirbti tokiu pat pasiryžimu mūsų brangiosios tėvynės labui.

V. p. Grigalavičius

ATSARGOS KARININKŲ KURSAI

Panevėžy, gruodžio 16 — 23 d. rengiami atsargos karininkų karinio parengimo kursai prie 4 p. pulko. Kursuose vadovaus ir lektoriaus vietinės divizijos štabo ir pulko karininkai. Kursantai gyvens Pajuostėje. Programa bus labai įvairi įdomi.

Alg. Rūsta

IŠ VAIDOTININKŲ PADANGĖS

Baigė mokomąją kuopą. Lapkričio 5 d. 8 pėst. K. K. Vaidoto pulko mokomoji kuopa išleido rudeninę kadro laidą. Egzaminų duomens rodo, kad būsimasis naujas kadras tvirtai pasirengęs būsimoms pareigoms. Egzaminus išlaikė visi. Iš jų: „labai gerai“ — 26,7%, „gerai“ — 45,3% ir „patenkinamai“ — 28,0%. Labai gerai baigusieji pirmi 4 pakelti į j. puskar. laipsnį, o visi kiti į grandinio. Pirmuoju baigė griežikų k-dos eil. Paulauskas Viktoras. Išleistuvių metu kalbas pasakė pulko vado padėjėjas, l. ejęs pulko vado pareigas, ir mokomosios kuopos vadas. Kalbose buvo apibūrinamos mokytojo-viršininko pareigos, padėkota už pastangas, sušukta už vyriausybę ir vadovybę galingas valio ir palinkėta gero pasisekimo tolimesnėje tarnyboje. Po to baigusieji išsiskyrė į savo kuopas.

Reikia tikėti, kad naujasis kadras neapvils pulko vadovybės, bet stengsis rimtai eiti tarnybos pareigas, kaip tai parodė klausydami mokomosios kuopos kurso.

Jauni kareiviai pradėjo darbą. Š. m. rudens šaukimo naujokai jau pradėjo darbą. Tenka pabrėžti, kad metai po metų naujokai į kariuomenę atvyksta vis su didesniu bendru išsilavinimu. Šiomet, nekalbant apie perteklių štabo personalui, kuopose galima rasti ne tik didelį % baigusiu pradž. mokyklą, bet yra po keletą lankiusių ir net baigusiu vidurines mokyklas, mokytojų seminarijas ir k. mokyklas. Tai rodo, kad kariuomenė, kartu ir visa tauta, nestovi vietoje, bet žengia priekyn — kultūreja. Pirmomis mokymo dienomis naujokai rodo rimtą susidomėjimą darbu.

Bernst

PUSKARININKIAI ŽENGLIA PIRMŲN

Paskiausiai 7 pėst. pulko vado įsakymu visiems pulko likt. puskarininkiams įvesti kariški aukštesniam stažui praeiti kursai. Pamokas dėsto karininkai. Bus praeinama daug ir įvairių dalykų. Prie smėlio dėžių, įvairūs vadovavimai skyriui, būriui ir kuopai. Įvairūs uždavinių nagrinėjimai ir t. t. Be to, bus smulkiai ir iki leitenanto laipsnio imamai supažindinti su teorinėmis žiniomis, k. t.: fortifikacija, topografija ir t. t. Tuo būdu butegeidininkai — puskarininkiai kas kart, kaip bendro išsilavinimo, taip ir kariškomis žiniomis žengia dideliais šuoliais pirmyn.

San. psk. M. Grinius

JAU TIKRINAMA SVEIKATA KANDIDATŲ Į AVIACIJOS PUSKARININKIŲ LAKŪNŲ MOKYKLĄ

Mūsų vyriausybė, įvertindama aviacijos reikšmę krašto gynyboje, jau prieš puse metų įsteigė aviacijos puskarininkų lakūnų - mechanikų mokyklą, iš kurios jau šiomis dienomis suskubo išleisti I šios mokyklos mokinių laidą. Nuolatiniam parengimui šios rūšies specialistų jau renkami mokiniai — kandidatai II laidai. Lapkričio 14 ir 15 d. į minėtą mokyklą iš visų Lietuvos apskričių komendantūrų suvažiavo mokiniai — kandidatai, kurių sveikata ir tinkamumas oro tarnybai jau pradėta tikrinti.

Tačiau nepasitenkinta pirmą kartą šios mokyklos būseną — ji kiek praplėsta: į mokyklą bus priimami baigusieji aukštesniąją mokyklą. Pasimokę vienerius metus šioje mokykloje, galės būti siunčiami į Karo Mokyklą.

Į šią gi mokyklą, reikalaujančią iš mokinio didelio ryžtumo ir drąsos, atsirado vis dėlto gausus skaičius norinčiųjų įstoti ir pasirengti garbingai ir daug aukų reikalaujančiai tarnybai.

Mokinys - kandidatas B.

VISUOMENĖ ILGISI KARIŲ KONCERTŲ

Panevėžys. Anksčiau 4 p. L. K. M. p. kariai surengdavo po vieną kitą koncertą - vakarą visuomenei. Tokiais karių koncertais panevėžiečiai, ypač jaunimas, buvo labai patenkinti, nes galėjo pasigėrėti kariuomenės gyvenime laimėjimais meno srityje. Ir dabar visuomenė ilgisi tokių koncertų. Žinia, kad lapkričio 23 d. — savo šventės proga — kariai pasirodys scenoje, visuomenę labai pradžiugino ir ši laukia karių vakaro.

Alg. Rust.

ĮSISTEIGĖ KORESPONDENTŲ BŪRELIS

6 p. Pilėnų kunig. Margio pulko karo kapel. kun. Jurkaus iniciatyva įsteigtas Klaipėdos įguloj korespondentų būrelis. Kapel. kun. Jurkui pasiūlius, į valdybą išrinkti šie asmenys. Ev. karo kapel. kun. Dagys pirmininku, sekretorium vyr. pusk. Milevičius.

Korespondentai rašinėti į „Kario“ numerius įvairiomis temomis šiaip pasiskirstė: 1) civ. tarn. Dzidzevičius pulko foto korespondentas, 2) civ. tarn. Kudrickas pulko sporto korespondentas, 3) vyr. pusk. Milevičius ir 4) eil. Zablockis pulko gyvenimo korespon.

KAREIVIAI TARPTAUTINĖSE BOKSO RUNGTYNĖSE

Klaipėdos įgulos kareiviai lapkričio 14 d. buvo nuvesti į šaulių namus, kuriuose buvo tarptautinio masto bokso rungtynės. Kareiviams labai patiko, ypač vengrų boksininkas Šabo.

Štai ir vėl įgulos kareiviams nusišypsavo pramogos laimė. Atvažiuavęs valstybės teatro šiaulių skyrius vaidino 5 veikų šaržą „Viršininkai“. Čia ir vėl kareiviai turėjo progos pasižodėti mūsų artistų menu.

GERESNIŲ FILMŲ!

Prie D.L.K.E.J.R. husarų pulko yra įrengtas kino su garšiniu kino aparatu. Salė yra gražiai išpuošta. Kino veikia šeštadieniais ir sekmadieniais. Be to, sekmadieniais ir šokiai. Publikos atsilanko gana daug. Tik, deja, daug kas nusiskundžia, kad leidžiamos neįdomios filmos. Tiesa, pasitaiko viena kita visai nieko, bet kai kada tai visai blogos.

Tai ar nevertėtų kai kam atkreipti dėmesio. Reikėtų parinkti įdomių, kariškos dvasios bei pamokomų filmų.

Buvęs

PRIZINIO ŠAUDYMO REZULTATAI

Prieš kiek laiko 1 p. pulke buvo pravestas prizinis šaudymas iš šautuvų, kuriuo kareiviai buvo labai susidomėję. Dabar jau paaiškėjo, kad geriausiai iš viso pulko kareivių sušaudė eil. Razvadauskas Jonas, išmušęs 107 taškus. Be to, keliolika kareivių išmušo per šimtą akių. Razvadauskas apdovanotas gražiu laikrodžiu, o visi kiti ženkleliu „Geram šauliui“.

PUSKARININKIAI LAVINASI

Lapkričio 18 d. Ukmergėj atidarytas dr. J. Basanavičiaus vardu liaudies universitetas. Gana didelis liktinių puskarininkių skaičius įsirašė į universitetą ir uoliai pradėjo jį lankyti.

Be to, beveik kiekvieną sekmadienį liktinių puskarininkių ramovėje rengiamos paskaitos auklėjimo ir kitų kraštų kariuomenių pažinimo temomis.

KAI SAVE EKRANE PAMATO

Lapkričio 18 d. kino „Lyroje“ 1 p. pulko kariams buvo surengtas kino seansas. Buvo rodoma filma „Čeliuskinas“ ir kronika 1 p. pulko mokomos kuopos sakalų gimnastika. Kareiviai didžiausiu įdomumu sekė filmą, bet dar įdomiau žiūrėjo kroniką. Kronikos metu salėje buvo girdėti balsai: „Petrai, žiūrėk, juk tai tu“, ir t. t.

Meldutis

ŠAUDĖME PAJŪRYJE

Lapkričio 13, 14 ir 15 d. 6 p. P. K. Margio pulko 3 kuopa su senais kareiviais Palangoje atliko kautynių šaudymus. Po 24 km žygio antrą dieną kuopa išėjo į pajūrį šaudyti. Nors oras buvo blogas, lijo lietus, bet kareivių buvo gera nuotaika, šaudymas vyko greitai ir sėkmingai.

Kiek blogiau sušaudė grenadierių grandys; kulkosvaidžių grandys ir skyriai — labai gerai.

V-la L.

KAREIVIAI PERKA L. A. K. IŠLEISTUS DARIAUS IR GIRĖNO BIUSTUS

6 p. P. K. Margio pulko ryšių komandos kareiviai, liktinių puskarininkių padedami, įsigijo Dariaus ir Girėno bronzinį biustą. Gavę tuoj labai apsidžiaugė.

Dabar kiekvieną atliekamą valandėlę, apsėdę aplink didvyrių paminklėlių, kalbasi apie jų nuveiktus darbus ir išgarsinimą Lietuvos vardo po platusį pasaulį.

J. M-čius

GAIŽIŪNŲ POLIGONAS

Gaižiūnų poligonas dabar nuolat tobulinamas. Be mažesnių kelių, ši rudenį pravestas labai reikalingas pratimų metu kelias, jungiantis Rūklos dvarą, prie kurio įrengti barakai, su šilosedais, kuriuose daugiausia atliekami šaudymų pratimai. Smarkiu tempu dabar varomas aerodromo sutvarkymas ir geresnis įrengimas. Prie barakų, kelių ir takelių kraštų sodinami medeliai, kurie tikrai puoš poligono išorinį vaizdą. Be to, dabar poligone būtų patogus laikas įrengti sporto aikštę. Kad šis reikalas yra aktualus, rodo pereitą vasarą poligono karių didelis susidomėjimas sportu.

Ž.

SUSIRŪPINO ĮSIGYTI MOKSLO CENZĄ

Kiekvienais metais karo policijos mokyklos likt. viršilų ir puskarininkių bendro išsilavinimo žinioms pagilinti yra steigiami kursai. Šiais metais kursai pradėjo veikti nuo lapkričio mėn. pradžios. Kursų lankymas privalomas visiems puskarininkiams ir viršiloms, kurie neturi įsigiję 4 klasių mokslo cenzą. Šiais metais nustatyta praeiti II klasės kursas. Kursų vadovu paskirtas vyresnysis mokyklos karininkas. Be to, keletas puskarininkių, turinčių daugiau bendro išsilavinimo žinių, pareiškė norą, kad mokyklos vadovybė leistų rengtis privačiai.

Ž.

PRIEŠCHEMINĖS APSAUGOS KURSAI

Biržai. Lapkričio 6 d. Biržuose prasidėjo šaulių rinktinės štabo pastangomis surengti priešcheminės apsaugos kursai, kuriuos atidarydamas komendantas plk. lt. Michalauškas pasakė gražią kalbą. Paskaitos vyksta miesto savivaldybės rūmuose. Pačiais kursais susidomėjimas labai gyvas ir klausytojų skaičius nemažas.

Alg. Rūst.

ŠALINTINAS ĮPROTIS

Simno apylinkėse yra paprotys išvažiuojančius į kariuomenę naujokus „išleisti“. Per tokias išleistuves kelių kaimų jaunimas su naujokais susirenka kur nors pas vieną ūkininką, prisineša degtinės, o dar blogiau, kad daugiausia „samagono“, ir kelia „išleistuves“. Gerai išsismaginę vyrukai pradeda bartis ir daryti visokius „atsiskaitymus“ už senas skriaudas. Todėl ne vienas lieka gerai aplamdytas. Tokį blogą įprotį naujokai iš savo tarpo turėtų šalinti visomis išgalėmis, juk ir be to galima išskelti, jeigu norima, gražias ir padorias išleistuves.

Vėjas V.

A. FREIDOS AUKŠT. SODININKYSTĖS MOKYKLOJE

karinis parengimas sėkmingai vykdomas. Pamokos būna du kartu savaitėje. Kol buvo gražus oras, suspėta lauke pereiti tankinė rikiuotė. Dabar, pablogėjus orui, susipažįstama klasėje su kulkosvaidžiu ir kt. šaudymo įrankiais.

Moksleiviai susiorganizavę į šaulių būrį ir skautų - vyčių būrelį, kuris šiais metais išaugo net į draugovę.

Pr. E-tis

APDOVANOJIMAI. Už nuopelnus ugniagesybai Lietuvos ugniagesių sąjungos pirmininkas apdovanojo „Artimui Pagalbon“ garbės ženklais: I laipsnio — Vyriausiojo štabo viršininką gen. št. plk. lt. St. Raštikį, II laipsnio — Kauno įgulos II (A. Panemunės) rajono ugniagesių vadą leit. Pr. Kazilionį, III laipsnio — Kauno įgulos ugniagesių gydytoją Dr. Mik. Michailovą ir mirusį 7 pėst. žemaičių kunigaikščio Butegidžio pulko a. a. j. lt. Vinčą Bakaitį.

Už nuopelnus ugniagesybai ir darbus lietuvių ir estų ugniagesių susiartinimo srityje Estijos ugniagesių lygos pirmininkas apdovanojo „Ugniagesių Kryžiumi“: II laipsnio — Kauno įgulos ugniagesių inspektoriaus pavaduotoją adm. mjr. Alek. Ardicką ir tos pačios įgulos rajonų ugniagesių vadus — pirmojo (Šančių) inž. lt. Myk. Slyvauską ir antrojo (A. Panemunės) lt. Pr. Kazilionį.

ATSARGOS KARIAI UGNIAGESIAI. Ši rudenį iš kariuomenės paleista neribotų atostogų XIII ugniagesių laidos 5 vyr. pusk., 129 jaun. pusk., 87 grand., 270 eilin., iš viso 491 kareivis. 4 pėst. pulko komandoje apmokyta 74 ugniagesiai, 2 p. p. — 44, 5 p. p. — 41, 6 p. p. — 38, pion. bat. — 28, ryšių bat. — 27, 3 art. p. ir karo polic. mokykloje — po 24, 8 p. p. ir Vytauto Didžiojo kuop. — po 23, karo aviacijos — 22, karo kalėjimo — 21, 7 p. p. — 20, 4 art. p. — 15, 2 ulonų p. — 14, 1 p. p. ir geležink. kuop. — po 13, 2 art. p. ir auto rinkt. — po 10, šarv. rinkt. — 7. Iš viso į atsargą paleista 1928—1934 m. (I—XIII laidos) 6 viršilos, 77 vyr. pusk., 1091 jaun. pusk., 821 grandinis, 2258 eilin., viso 4253 kareiviai—ugniagesiai.

Iš jų apsigyveno apskrityse: šiaulių — 471 kareivis, Panevėžio — 395, Kauno — 385, Biržų — 245, Ukmergės — 233, Marijampolės — 213, Utenos — 204, Alytaus — 192, Tauragės — 188, Rokiškio — 186, Kretingos — 176, Raseinių — 171, Kėdainių — 165, Vilkaviškio 164, Mažeikių — 151, Telšių — 132, Klaipėdos — 111, Zarasų — 110, Trakų — 105, Šakių — 103, Seinų — 70, Pagėgių — 43, Šilutės — 27, Latvijos ir kitur užsienyje — 13 kareivių.

Sporto kronika

TARPTAUTINIS BOKSO TURNYRAS KLAIPĖDOJE

Lapkričio 13, 14 ir 15 d. buvo Klaipėdoje tarptautinis bokso turnyras, kuriame dalyvavo: Vengrija, Lietuva, Latvija ir Estija. Lietuvai atstovavo daugiausia šie klaipėdiečiai: gaidžio svoryje Demešius (VFS), Peleckis (KDS) plunksnos sv., pusvidutiniame sv. Vasinauskas (KDS) ir Raila (KDS), vidutiniame Ličovas (KDS) ir Rugulis (VFS), pussunkiame Bertulaitis (VFS) ir sunkiame Vinča (KDS). Turnyrą laimėjo latviai su 19 taškų. Antroje vietoje liko vengrai su 14 taškų todėl, kad neturėjo sunkesniųjų svorių. Trečia vieta teko pasitenkinti Lietuvai su 11 taškų. Be to, dar lietuvių spalvas gynė trys kauniečiai: Marčiulionis (JSO) ir Jolkas su Heymanu (abu Makabi).

Aplamai, turnyras tenka laikyti pasisekusiu. Iš laimėtojų, t. y., latvių pažymėtini yra du broliai Kviesiai, kurie daugiausia savo komandai taškų ir iškovojo.

Vengrai, kaip sakiau, pralaimėjo neturėdami visų svorių boksininkų. Jie visi pasižymėjo gražia technika, smūgių gausumu ir tikslumu. Ypatingai gražiai pasirodė Europos lengvojo svorio meisteris Šabo. Jis žiūrovams pademonstravo tikrą bokso meną, kai boksavosi tris roundus ir kas kartą vis su nauju priešu, t. y., su trimis priešais.

Lietuvai daugiausia taškų iškovojo Bertulaitis ir Rugulis. Ypatingai pažymėtinas Bertulaitis, kuris šiemet yra laimėjęs Pabaltijo turnyre čempiono vardą. Pažymėtina jo kovos ypatybė — tikslūs ir smarkūs smūgiai. Vinča paliko nelabai gerą įspūdį, jo žvaigždė, matyti, jau gėsta. Iš kauniečių neblogi buvo Jolkas ir Marčiulionis. Ypatingai patiko Marčiulionis, kuris pasižymėjo smarkiais smūgiais. Jam tik trūksta kovos prityrimo. Ateityje jis bus geras boksininkas.

„ŠAULYS“ — SPIELVEREINIGUNG 3:2 (0:1)

Lapkričio 18 d. buvo antros šių metų Klaipėdos A klasės nugalėtojo Šaulio rungtynės su buvusią LL grupės Spielvereinigung komanda. Pirmos rungtynės su Spielvereinigung buvo per žaibo turnyrą. Tada Šaulys 5:0 pralaimėjo. Dabar Šaulys, prisizvejojęs iš daugelio komandų žaidėjų, sudaro gana stiprų vieneta, tiktai dar trūksta susižaidimo.

Pirmame puslaikyje žymesnė persvara Spielv. pusėje. Antrame puslaikyje vaizdas jau pasikeičia. Šaulys turi persvarą ir labai dažnai lankosi prie priešo vartų, tiktai nesugebėjo daug progų išnaudoti. Rungtynes laimėjo Šaulys 3:2.

Jonas A. Misiūnas

ANGLIJA — ITALIJA 3:2 (3:0)

Lapkričio 14 d. Anglijoje buvo sužaistos įdomios, visų pasaulio sportininkų atkreipusios dėmesio, tarpvalstybinės futbolo rungtynės tarp pasaulio meisterio Italijos ir futbolo tėviškės Anglijos. Kadangi šiemetinėse pasaulinėse futbolo pirmenybėse Anglija nedalyvavo, tai šios rungtynės savo įdomumu buvo aukščiausiam laipsny. Rungtynės baigėsi 3:2 Anglijos naudai ir ji turėjo moralinės teisės pasisavinti neoficialaus pasaulio futbolo meisterio vardą. Pažymėtina, kad pirmą puslaikį anglai baigė net 3:0 savo naudai, bet antram puslaiky italai ir 10-ty (centro havas susižeidęs paliko aikštę) sugebėjo rezultata pagerinti iki 2:3. Teisėju buvo švedas.

LFLS — MAKABI 3:3 (3:0)

Lapkričio 17 d. draugiškas futbolo rungtynes žaidė LFLS Ll su Makabi A. Pirmam puslaiky aiškiai vyravo LFLS ir ji sugebėjo baigti 3:0 savo naudai. Antram puslaiky iniciatyvą perima Makabi ir rungtynes sugeba baigti lygiomis. Pažymėtina, kad Makabi buvo sustiprinta Bar-Kochbos žaidėjais.

JSO EILĖS DIDĖJA.

Paskiausiai į jaunlietuvių sporto organizaciją įstoja daug naujų narių, jų tarpe jau žinomų sportininkų. Štai, šiomis dienomis į JSO Kauno skyrių įstojo net 19 aukštųjų kūno kultūros kursų klausytojų (moterų), kurios sustiprins aktyvių moterų - sportininkų eilės.

„GRANDIS“ TURĖS IR RAITININKUS

Kauno šaulių sporto klubas „Grandis“, savo narių tarpe turėdamas atsargos raitininkų ir šiaip jojimo sportą mėgstančių žmonių, nutarė įsteigti jojimo sekciją. Tikimasi, kad norinčių išmokti įdomaus jojimo sporto atsiras nemažas šaulių skaičius. Pažymėtina, kad dar anksčiau didelio palankumo ir paramos teikė šaulių bičiulis ltn. Andriūnas.

Š.Š.KOVAS — K.Š.SVEIKATA 6:1

Lapkričio 18 d. kariuomenės stadione buvo finalinės futbolo rungtynės tarp aukštosios grupės L. Šaulių S-gos komandų Šančių šaulių Kovo ir Kybartų šaulių Sveikatos. Nors Š.Š.Kovas pirmenybių pabaigoje ir labai silpnai pasirodė, tačiau šitose rungtynėse jis viršijo savo priešą ir pelnytai laimėjo santykių 6:1. Pernai finalines rungtynes laimėjo K.Š. Sveikata. Šiemet ji, netekusi kelių gerų žaidėjų, pirmenybėse ir šitose rungtynėse atrodė gana silpnu futbolo vienetu.

FUTBOLININKAI GAVO DOVANAS

Lapkričio 17 d. kūno kultūros rūmų referentas A. Latvėnas visų klasių futbolo nugalėtojams išdalino vertingas ir gražias dovanas. Kaip meisteriai kolektyvines dovanas gavo šios komandos: MSK Ll, Tauras A, KSK-Kultus B ir Makabi C. Be to, dovana įteikta ir Š. Š. komandai, kuri šiais metais daugiausia davė žaidėjų sudarant valstybinę futbolo komandą. Asmenines dovanas gavo visi šiais metais žaidę tarpvalstybinės rungtynes žaidėjai. Komentarai gali būti tik tokie: jie to nusipelnė, jie nepralaimėjo ne vienu tarpvalstybinių rungtynių, kurių buvo net ketverios, vienos su stipriu priešu — Suomija. Dovanas gavo ir krepšiasvydžio meisteriai, vyrų — LGSF ir moterų — JSO.

ANGLIJA SUSTIPRINS SAVO KARO JĖGAS

Anglijos karo ministeris lordų rūmuose pranešė, kad netrukus Anglijoje numatoma pastatyti 41 naują karo aerodromą ir kelis šimtus naujų karo lėktuvų. Aviacijos karininkų mokykloje kariūnų skaičių manoma padidinti nuo 270 iki 370 žm. Be to, į aviaciją bus skiriama daugiau kareivių.

„Daily Telegraph“ praneša, kad numatoma taip pat sustiprinti sausumos kariuomenę ir sumoderninti jos apsiginklavimą. Dėl kariuomenės sustiprinimo programos atitinkamos įstaigos esą jau susitarė. Jau kitais metais tam reikalui bus skirta apie 5 mil. sv. ster. (apie 150 mil. lt.), ar net ir daugiau. Numatoma įsigyti didesnę modernių ginklų, municijos ir kt. karo medžiagos atsargą. Dvi kariuomenės divizijos busiančios aprūpintos motociklais. Dabar Anglija (metropolija) turi 5 divizijas kariuomenės.

J.A.V. STATYS 24 NAUJUS KARO LAIVUS

Kaip praneša „International News Service“, J.A.V. vyriausybė priėmusi 1935—36 m. karo laivyno statybos programą. Numatoma pastatyti 24 nauji karo laivai, kurių tarpe 2 kreiseriai po 10.000 t, 6 dideli nardomieji laivai, lėktuvų laivas 14.500 t ir t. t. Šiam reikalui bus išleista 120 milijonų dolerių. Be to, karo admiralitetas reikalauja laivyno kariuomenės skaičių padidinti 11.000 žm.

VOKIEČIAI PASTATĖ NAUJĄ KREISERĮ

Vokietijoje nuolat statomi nauji karo laivai. Šiomis dienomis buvo nuleistas į vandenį kreiseris „Admiral Scheer“. Ta proga kreiserio komendantui Hitleris pasiuntė sveikinimo telegramą, linkėdamas kreiseriui garbingai laikyti vardą žymaus Vokietijos admirolo, narsiai kovojusio ties Skageraku.

LATVIJOS ATSARGOS KARIŲ ORGANIZACIJOS SUSIJUNGĖ

Latvijos buvusių (atsargos) karių organizacijų sąjungos taryba priėmė nutarimą, kuriuo visos tos organizacijos susijungia į vieną. Tačiau ir priėmus šį nutarimą kai kurioms nepriklausomybės karų dalyvių organizacijoms, turinčioms ypatingos istorinės reikšmės, bus leista veikti savarankiškai. Nelikviduojama buvusių latvių šaulių sąjunga ir Kalpako bataliono (kuris buvo pirmasis tautinės latvių kariuomenės vietas) savanorių organizacija.

LENKŲ TANKETĖS RUMUNIJOS

Spalių mėn. pradžioje į Rumuniją atvyko lenkų kariuomenės šarvuotųjų rinktinė su lenkiškų fabričių gamybos tanketėmis. Tokios pat tanketės kiek anksčiau buvo rodamos estų kariuomenėje per manevrus. Bet pas estus buvo nuvykęs tik tankečių būrys. Rumunijoje lenkų tanketes apžiūrėjo pats karalius ir kariuomenės vadovybė. Karalius įteikė kai kuriems lenkų karininkams rumunų ordinus.

Feljetonas DEŠIMT SAGOS ĮSAKYMŲ

Sparnuota silpnybė

Kalta čia mano prigimtis, kad turiu tokią silpnybę. Dėl tos silpnybės ir mano tėvukas užsimušė krisdamas nuo stogo.

Todėl naujokų ėmimo komisijoj gydytojui ir sakau:

— Ne netikrinkit mano sveikatos, ponas gydytojau, esu sveikas, kaip krienas, tik turiu vieną silpnybę — aviacija. Sparnai, matote, mane vilioja.

Gydytojas vis dėlto patikrino mano sveikatą ir, pagaliau, šypsodamas pratarė:

— Na gerai, tamsta galėsi tikti ir į aviaciją.

Aviacija! Dėl tos įvykusios svajonės, nors ir rudenį, mano širdy pradėjo viturėliai čiulbėti. Kokia laimė, manau sau, patekti į aviaciją. Užsimanei, sėdai į lėktuvą, nuskridai į savo kaimą, nutūpei tevo atšlaimė, užėjai pas mamą, sušveitei porą raugintų griekinių blynų — karštų, vos nuo keptuvės, ir vel švilpti į Kauną. O skraidyti tai jau išmoksiu. Patys niekai. Paspaudei kokią rankenėlę ir jau važiuoji.

Taip, kupinas džiaugsmo, pradėjau eiti šventas kario pareigas aviacijoj. Kaip nustebau — praėjo beveik du mėnesiai, o man niekas nesiūlo lėktuvu skraidyti. Visą laiką moko tik rikiuotis ir vaikščioti.

Vieną dieną viršilai ir sakau:

— Ką čia mus visą laiką moko po žemę vaikščioti, mūsų kelias ten, viršuj, ir parodžiau ranka debesėlius, kurie, kaip lengvi žąsies pūkai, lekiojo padangėj.

— Kantrybės, vyruti, gausi ir padangėmis palakioti, ir nusišypsojęs nusisuko ir nuėjo.

Praėjo daug laiko ir mums išaiškino daug ką apie lėktuvus, bet kas iš to, jei palakioti jais neteko.

Vieną dieną aš vis dėlto turėjau progos būti visai arti lėktuvo. Tai buvo Anbo IV. Gražus, biaurybe! Dar ir pačiupinėti gavau. Atėjo pilotas ir įsėdo. Draugai mane perspėjo: nelisk taip arti, bet aš ne...

— Juk, sakau, argi jis atbulas važiuos, tai kodėl negaliu stovėti prie jo uodegos ir žiūrėti, kaip jis ją kraipys pakildamas.

Tik, staiga, broleliai jūs mano, kai subirbė, kai pasikėlė baisus viesulas, mano kepurė nuo galvos tik — purpt, kaip peteliškė ir nuskrido. Akis pribėrė dulkių ir nebemačiau, kaip jis pakildamas uodegą kraipė.

Kepurę suradau, dulkės iš akių išsikrapščiau, bet už tai sužinojau kas vėjo dirba. Jei ne lėktuvai, tai vėjo visai nebūtų. Tik jie išjudina orą ir jie padaro vėjus ir viesulus. Namo parvažiavęs kaimynui, kurs turi vėjo malūną, taip ir pasakysiu:

— Jei ne aviacija, tai tu, brolyti, nemaltum. Todėl mokėk koki penktadalį savo pajamų L. A. Klubui, o ne... tai užantspauduosim tavo malūną, kad nesinaudotum svetimo geru.

Bet, pagaliau, vieną dieną turėjau didžiausią mano gyvenime šventę. Nuoširdžiai jums sakau. Atėjo viršila ir sako: — Berods, tu, vyruti, taip aistringai troškai paskraidyti, tai einam.

Nueinu, kad jūs žinotumėt, ant kupros kažin ką prikabina ir sako: ištikus pavojui, šok iš lėktuvo ir patrauk štai šį daiktėlį, ir be lėktuvo galėsi kabėti ore.

Subirbė motoras, kaip ir aną kartą. Pajutau, kad kuprą prispaudė prie sėdynės užpakalio ir pamačiau, kad žemė išnyko iš po ratų. Sudie, sakau, tau ašarų pakalne, aš lekiu su paukščiais.

Pasikėlėm virš Kauno ir apsakam ratą. Gatvėmis juda, kaip aguonų grūdėliai žmonės. Ten, kur nors, ir mano Agnieškėlė gal su kitais vaikšto. Jeigu pažinčiau ją iš čia, tai mesčiau jai ant galvos tabokinę. Į tabokinę idėčiau raštelį: „Ak, tu padykėle, tu su kitais. Acha! Tavo Bėralas“. Tegu ji sužinotų, kad aš padangėmis lekioju ir viską matau.

Ak toji aviacija, tie sparnai — mano silpnybė. Parvažiavęs į kaimą raginsiu visus remti L. A. K.; tegu perka lėktuvus, o kai daug pripirks, tai visi gausim paskraidyti. O priešams įžengus į mūsų žemę, galėsime ne tabokinę, bet sprogs-tamą daiktėlį ant galvų numesti.

Pašina

Aš esu saga tavo, teikiu tau karišką išvaizdą, ir laikau munduro skvernus, kad neplėvėsuotų į visas puses.

Pirmas. Nesiuk mundurui kitokios sagos, kaip tik karišką.

Antras. Neatsegiok sagų be reikalo, nes gali gauti nuo skyrininko be eilės, nuo būrininko pastabą, o nuo viršilos papeikimą.

Trečias. Šventadieniais sagas šveisk, o ištrūkusias prisiuk nežiūrėdamas, jog šventadienis.

Ketvirtas. Sagas gerbk, nes jeigu jų nebūtų, kuo užsegiotum mundurą naktį, stovėdamas sargyboj.

Penktas. Nepražudyk ne vienos sagos, nes tai yra valdiškas turtas.

Šeštas. Nelisk siuvėjui į akis dėl ištrūkusios sagos, bet pats pasistenk prisiūti, nesinaudodamas degtuko pagalba arba kitais gudrumais.

Septintas. Nevok nuo draugo sagos savo pametęs, bet skubėk nusipirkti. Jei neturi pinigų, pasiskolink iš savo kaimyno, tik nevok.

Aštuntas. Nekalbėk prieš draugus, jog sagos visai nereikalingos — nepatikės.

Devintas. Negeisk, kad vyriausybė išleistų toki įsakymą, jog galima vaikščioti neužsisagsčius.

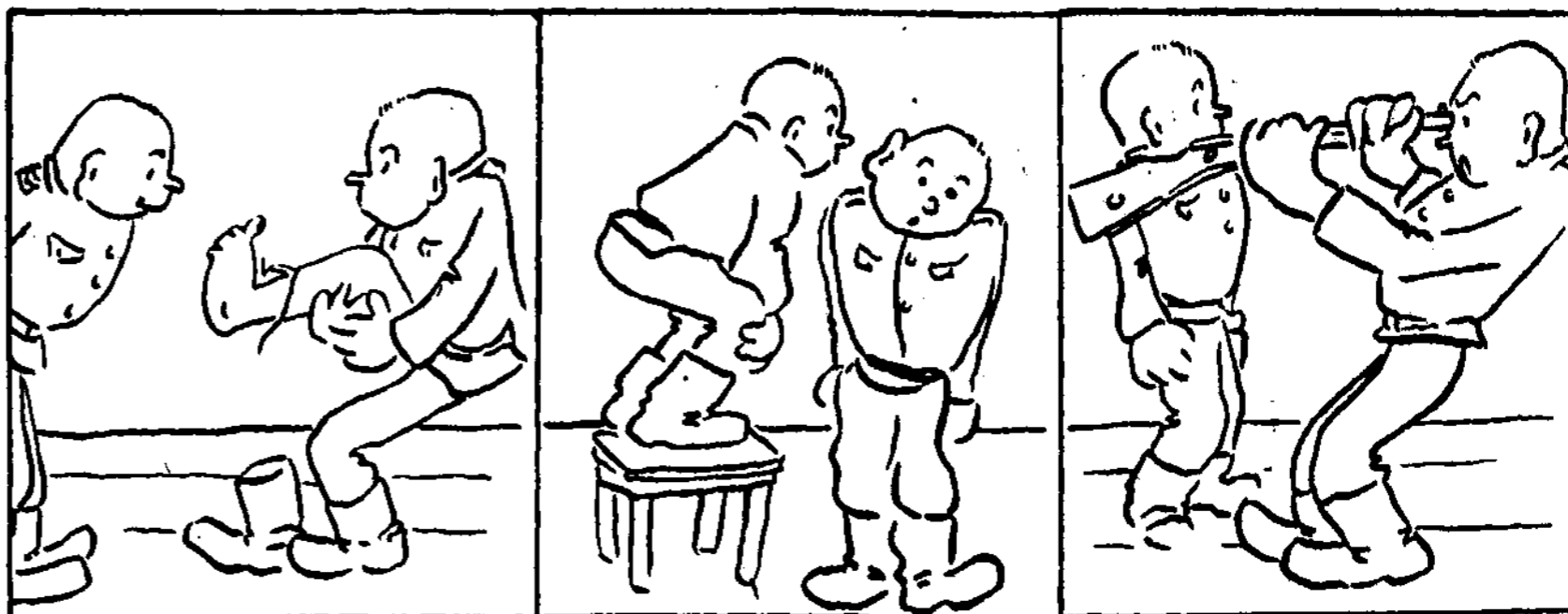
Dešimtas. Negeisk, kad pakeistų uniformą ir panaikintų munduro sagas, nes jei tokios svajonės įvyktų, tai į ką gi būtum panašus.

Žiūrėk, kad visos sagos būtų prisiūtos ir užsegiotos, nes taip reikalauja statutas, o be to, gražiau ir šilčiau.

Eilinis Dalba

Rytinis patikrinimas

(V. p. Kostečkos karikatūros ir žodžiai)

1
Mūsų skyriui drausmė griežta,
Kas pritingi tam jau rieta:
Čia, mat, vyrus už nešvarą
Mūs grandinis labai bara.
Džiaukis, vyre, jeigu rado
Tavo kojos švarų padą.

2
Čia apžiūri kuo stropiausia
Ir į locną Tavo ausį.
Jei čia purvo tik pamato,

Tuoj padaro tam sarmatą.
Blogi būna tam dalykai,
Jei kam auga baravykai.

3
Nevalyti kieno ginklai
Tam jau dreba net pakinkliai.
„Žiūrėk, šelmi, kas čia daros:
„Tavo ginklo vamzdy voras!
„Jei man ginklas nežibės,
„Gauši, vyre, be eilės!

Naujieji leidiniai

MŪŠŲ LAIKRAŠČIO KALENDORIUS 1935 M.

Kalendorius informacinio pobūdžio. Pirmiausia kalendariumas su įvairiais skelbimais. Toliau apie katalikų darbus ir Lietuvos katalikų bažnytinę provinciją. Truputis higienos bei sveikatos patarimų: maistas, valgis, apdaras, gėrimas, miegas, saulė, pirtis, gyvenamieji namai. Kaip padėti nelaiminguose atsitikimuose. Naminė vaistinė. Platokas žemdirbystės skyrius. Daug yra praktiškų patarimų apie gyvulius. Baigiama žinotinais iš teisės srities dalykais, kurie pravartūs kiekvienam žmogui. Kalendoriaus kaina 50 ct.

Kazimieras Žilinskas. PAIŠYBOS IR KITŲ DAILĖS DALYKŲ MOKYMAS

Knygos pradžioje platoka įžanga, kurioje supažindinama su dabartinėmis pažūromis ir auklėjimą, apibrėžiamos meno ir dailės sąvokos ir nurodoma dailės dalykų reikšmė gyvenimui ir auklėjimui. Toliau eina tokie skyriai: Vaiko kūryba. Darbo sąlygos. Mokyimo metodai bei būdai. Vaizdavimo būdai. Kompozicija ir puošiamieji darbai. Darbo technika. Šrifto mokymas. Meno pažinimas. Knyga tinkamai iliustruota daugeliu piešinių; yra ir įdomių spalvotų reprodukcijų. Ši knyga — geras vadovas mokytojams ir auklėtojams. Jos kaina 5 lt. Išleido Spaudos Fondas. 1934 m.

A. Rachmanova. STUDENTAI, MEILĖ IR ČEKA. I ir II TOMAI

Romanas iš rusų revoliucijos laikų. Knygoje paimti žmonių ir įvykiai, pradedant 1916 m. ir baigiant 1920 m. Čia rasiame ne tiek politinių bei sociališkai ekonominių veiksmų aprašymą, kiek grynai psichologinių momentų, kuriuose ryškiai atsispindi rusų siela, jos savumai ir inteligentiški pergyvenimai dėl revoliucijos. Knyga patraukli, skaityti įdomi. Kaina (abiejų tomų) 5 lt.

PRŪSAI — KETVIRTAS BALTIJOS NARYS. Baltijos kraštai: Estija, Latvija, Lietuva ir Prūsija. Parašė A. Umbras. Redagavo A. Briedis. Kaunas, „Baltija“. 1934 m. Kaina 20 ct.

Tai yra 16 puslapių knygelė, sulipdyta iš kelių straipsnelių, būtent: „Tikėkim baltų - aisčių atgimimą!“, „Ižanginiai paaiškinimai“, „Koridorius ir lenkų vokiečių paktas“, „Rytų Prūsija ir vokiečių planai“, „Prūsija — kolonija“ ir „Baltija baltams“. Kai kurie straipsneliai jau buvo įdėti „Tėvų žemėje“.

Šiuose straipsneliuose nagrinėjamas senovės ir dabartinių prūsų likimas ir stengiamasi įrodyti, kad prūsai sudaro atskirą ekonominį ir geografinį vienetą ir tuo būdu galėtų sudaryti atskirą politinį vienetą. Taigi laukiama, kad prūsai atsiskirtų nuo Vokietijos ir įeity į baltų tautų sąjungą. Vokiečiams siūloma ieškoti kolonijų pietinėje Amerikoje, Afrikoje ir kitur.

Žinoma, svajoti apie viską galima. Galima siūlyti įvairių įvairiausių sumanymų. Deja, kad prūsai atsiskirtų nuo Vokietijos, sunku tikėti. Nebent kas juos jėga atsikirtų.

Autorius matyti nėra gerai susipažinęs su dabartiniais prūsais ir labai klysta tvirtindamas, kad „Susidaro įspūdis, kad ir už Nemuno ta pati tauta gyvena, kuri dar neseniai dainavo, o gal ir tebedainuoja: Siuntė mane motinėle į Dūnojų vandenėlio“. Tiesa, kadaise ji gyveno ir dainavo šią dainelę, bet dabar jau tos dainelės nebesigirdi, nes ir maža Tilžės apylinkės lietuvių saujelė baigia skęsti germanizmo jūroje.

Autorius temini tik 15.000 zalcburgiečių, kurie kaip kolonistai įsikūrė prūsuoje. Iš tikrųjų ateivių skaičius daug didesnis. Čia yra daug škotų, olandų, prancūzų, čekų, vokiečių ir kitų. Visus juos, o drauge ir tikruosius krašto šeimininkus lietuvius bei prūsus, sujungė vokiečiai, primeddami jiems savo kultūrą ir kalbą. Paskui Prūsijos vokiečiai sujungė Vokietiją ir sudarė vokiečių imperiją, kurioje jie vaidino svarbiausią vaidmenį. Jai davė valdovus, politikos ir mokslo vadovus ir t. t. O ir dabar prūsai yra ištikimiausi trečiojo reicho valdiniai.

Taigi gerų norų vyrų šūkis „Prikelkime Prūsus!“, pasak senovės romėnų priežodžio, pasiliks balsas, šaukiąs tyruose. Veltui šūkausime. Vistiek prūsų nebepririksim. Saugokimės, kad jie mums bet kurių šunybių nepridarytų.

P. Šležas ir Ig. Malinauskas. LIETUVOS ISTORIJA. Pradžios mokyklai ir pirmosioms gimnazijos klasėms. Sakalo B-vė. Kaunas. 1934. Kaina Lt. 2,—.

Lietuvos istorijos mokymas — labai svarbus dalykas. O supažindinti mokinius, ypač vaikus, su būtaisiais įvykiais ir dalykais gana sunku. Tačiau šį darbą gali žymiai palengvinti geras vadovėlis. Kaip tik kalbamasis Lietuvos istorijos vado-

Bus sutvarkyta Dariaus ir Girėno žuvimo vieta

L.A.K. atstovai, garbės narys inž. archit. Landsbergis ir izdininkas kpt. Morkus, lankėsi Vokietijoje tikslu išnuomoti ar pirkti Dariaus ir Girėno žuvimo vietą ir užsakyti jų kūnams specialius karstus.

Lapkričio 12 d. Berlyne pasirašyta sutartis. Išnuomota 314 kv. m apskritos formos žemės sklypas 99 metams, mokant po 10 markių metinės nuomos. Jei įvyktų miškelių parceliacija, tai tasai sklypelis paliekamas neliečiamas. Be to, pažadėta geriau sutvarkyti priėjimas į tą vietą ir padaryti rodykles.

Aplamai, vokiečiai šiuose pasitarimuose laikėsi gražiai.

Išnuomotą sklypelį numatyta aptverti gražia, išmarginta tautiškais motyvais geležine tvora. Vidaus pusėje prie tvoros, kas 1½ — 2 m, padėti paskirus akmens gabalus ir kas antrą iš jų tarp savęs taip sujungti, kad gautųsi suolai. Vidury pastatyti iš 4 kub. m granito akmens masyvinį paminklą, kurs kainos apie 7.000 litų.

Kaip žinome, kūnai buvo rasti truputį toliau nuo žuvimo vietos, tad toj vietoj, kur rasti kūnai, nutarta pastatyti lietuvišką ažuolinį kryžių su koplytele, kuriuos atveš iš Lietuvos, o akmenis ir geležį pirsks vietoje.

Tai manoma baigti iki pavasario — gegužės mėn. ir tada surengti didelę ekskursiją iš visų Lietuvos kraštų.

Ta proga L.A.K. atstovai lankėsi pas patologijos prof. Rosle dėl karstų formos, padarymo, ventiliacijos ir t. t. įrengimų. Mat, prof. Žilinskas ėmė balzamuoti praslinkus 10 d. nuo žuvimo, todėl darbas buvo labai sunkus, sudėtingas ir atsakingas. Tad ir dabar į lakūnų kūnus kreipiamas ypatingas dėmesys, kad nepasikartotų Lenino istorija (Lenino kūnas nors ir išbalzamuotas, bet netrukus ėmė pūti). Metalinės ir kitos specialės karstų dalys užsakytos Vokietijoje ir kainos apie 800 markių. Sarkofagai ir kt. ažuolinės dalys bus padirbtos čia. Kol bus pastatyta prisikėlimo bažnyčia ar panteonas, karstai bus laikomi Kauno kapinėse, lakūnų skyriuje, specialiam rūsyje, kuris bus dar šiemet pastatytas. Jame bus išlaikoma vienoda temperatūra nuo + 5 iki 8° C.

S. Paulauskas

vėlis visais atžvilgiais ir patenkina statomus geram vadovėliui reikalavimus.

Šio vadovėlio pradžioje kalbama apie priešistorinius laikus. Palyginama dabartis su praeitimi. Tuo būdu mokinys nejučiomis nuvedamas į senų senovę, į akmens, žalvario ir geležies gadyne. Paskui duodama žinių apie aisčių tautas, lietuvių tikyba, papročius, politinę santvarką ir t. t. Toliau pasakojama apie Lietuvos kunigaikščius ir jų kovas su Lietuvos priešais.

Lietuvos istorija nesibaigia Liublino unija. Tiesa, tada Lietuvos valstybė žlugo, bet pasiliko lietuvių tauta. Ir ji tęsė istoriją, kovojo dėl savo būsenos, ugdė lietuviškąją kultūrą. Taigi, labai gerai padaryta, įtraukiant šį laikotarpį į istorijos vadovėlį.

Pagalčiau trumpai apibūdinama nepriklausomosios Lietuvos atstatymas, nepriklausomybės karas ir paskutiniųjų metų pastangos, keliant savo krašto gerovę. Po kiekvieno skirsnio yra pakartojamieji klausimai.

Apskritai vadovėlis labai geras. Stilius nepaprastai lengvas ir vaizdas. Skaitai tarytum pasaką. Spaudos darbas atliktas švariai. Tekstas gausiai paveiksluotas.

Reikia manyti, kad šis vadovėlis turės gero pasisekimo. Jis to vertas.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS

Susekti paukščių kelius ir išaiškinti vietas, kur jie praleidžia tuos mėnesius, kai pas mus Lietuvoje būna žiema, paukščiai žieduojami. Ventės Raga (netoli Rusnės) M. Posingis mūsų Zoologijos Instituto lėšomis yra įtaisęs paukščių gaudymo tinklą. 1933 m. Lietuvoje sužieduota 6832 paukščiai. Sugauta buvo daugiau, tačiau dėl lėšų stokos ne visi sužieduoti. Tais pačiais 1933 metais gauta 130 pranešimų apie sugautus ir užmuštus Lietuvos sužieduotus paukščius. Tokių pranešimų gauta iš Vokietijos, Belgijos, Anglijos, Danijos, Lenkijos, Bulgarijos ir t. t. Toliausia nuskrido vienas baltasis gandras, sužieduotas 1931. VI. 26 d. Jis rastas Afrikoje, Vakariniame Abisinijoje 1932 m., atstume apie 4.700 km. Kitas juodasis gandras, sužieduotas 1932. VI. 10 d., rastas Aukštutiniam Egipte (taip pat Afrikoje) 1933. III. 19 d. Jo kelio ilgis apie 3.200 km.

Naujienos

PRIEŠLĒKTUVINĖ APSAUGA IR REKLAMA

Prancūzijoje vedama smarki propaganda už tinkamą priešlėktuvinės apsaugos sutvarkymą krašte. Todėl laikraščiuose įdedama daug skelbimų priešlėktuvinės apsaugos reikalais. Vienos firmos reklamuoja dujokaukes, kitos siūlo slėptuvių įrengimui planus ir patarnavimą, trečios giria ypatingą „antikarbono“ anglį ir t. t.

GARSAS IŠ DANGAUS

Tarybų Respublikos Sąjungos oro laivyno inžinieriai padarė radioaparata su galingu garsiakalbiu, kurio pagalba iš lėktuvo galima bus pranešinėti įvairias žinias, perdavinėti muziką ir t. t. dideliame žemės plote. Per bandymus lėktuvo radio muzika buvo girdėti atstume iki 2½ km nuo lėktuvo. Naujas radio aparatas pastatytas milžiniškame rusų gamybos lėktuve, vardu „Maksim Gorkij“. Tai naujoji masinės agitacijos priemonė.

NAUJAS KARO LĒKTUVO TIPAS

Oro kautynės susideda iš dviejų veiksmų — ugnies ir manevro. Labai svarbus yra ugnis. Dabartinių karo lėktuvų yra didelis trūkumas — apręžtas šaudymo laukas. Lėktuvo „uodega“ yra opi oro kautynėse vieta. Nusistovėjusi lėktuvo forma — liemuo ir vairai užpakaly, siaurina matymo ir šaudymo lauką. „Uodega“ yra geriausia prieš lėktuvui prieiga. Įvairių priemonių imamas matymo ir šaudymo laukui padidinti. Vienas tokių pagerinimų yra liemens ploninimas. Jis čia pat už žvalgo sėdynės nukerpamas, ir vairai laikosi ant strypo. Anglų firma „Westland Aircraft Works“, norėdama šaudymo ir matymo lauką padidinti, po ilgų tyrimų, neseniai išleido visai naujų formų karo lėktuvą—beuodegį. Aplamai, tokių lėktuvų problema nėra nauja. Dėl greitemo privalumų juos jau mėginta pritaikyti oro sporte. Taip 1932 m. vokiečiai sportinės aviacijos rungtynėms turėjo pastatę keletą tokių lėktuvų. Dėl konstrukcijos silpnumo šiemis lėktuvams rungtynėse neteko dalyvauti.

Beuodegio pritaikymas karo reikalams yra pirmas. Šios originalios konstrukcijos lėktuvus vad. „Pterodaktyl Mk V“. Motoras šiame lėktuve įtaisytas prieky, propeleris traukiantis. Pilotas ir žvalgas sėdi taip, kaip mums įprasta juos matyti. Lėktuvus ginkluotas 3 kulkosvaidžiais, kurių vienas skiriamas žvalgui ir du pilotui. Žvalgo šaudymo ir matymo laukas dėl liemens ir vairų nebuvimo idealus. Lėktuve įtaisytas motoras „Rolls Royce“ 600 a. j., garais vėsinamas. Lėktuvo važiuoklė nepaprastai įdomios konstrukcijos. Visi lėktuvo vairai įtaisyti sparne. „Pterodaktyl Mk V“ per oficialius mėginimus parodęs šiuos duomenis:

Greitis prie žemės 243 km per val. ir 1700 m aukšty 261 km per val. Į 3000 metrų aukštį jis kyla per 9 min. ir į 6000 m per 37 min. Jo lubos 6700 metrų. Anglijoje šis naujas tipas sukėlė didelį susidomėjimą. Tuo tarpu jis atlieka praktiško tinkamumo mėginimus. Šio tipo įvedimas apginklavime turėtų didelės įtakos į oro kautynių taktiką ir priverstų ją modifikuoti.

Ats. av. ltn. Adomavičius

TOLIMIAUSIA NARDOMOJO LAIVO KELIONĖ

Olandijos nardomasis laivas „K 18“ išvyko į kelionę. Jis plaukė į Dekarą, Braziliją, Argentiną, o iš ten į Kapštadtą, toliau į Mauricijaus salą, vakarų Australiją ir, pagaliau, į Surabayą ir Javą. Tai bus tolimiausia iš visų nardomųjų laivų atliktų kelionių. Šiuo nardomuoju laivu, be būtinosios įgulos, keliauja dar vienas mokslininkas, kuris kelionės metu tyrinės žemės traukimo jėgą ir kosminius spinduliavimus.

TYLUS ŠAUDYMAS

„Neues Wiener Tageblatt“ praneša, kad vienas austrų karininkas išrado šautuvą, kuris šaudė be garso ir be dūmų. Garsas panaikinamas mechaniskomis priemonėmis. Vienintelis naujojo išradimo trūkumas, kad šautuvo kulka netoli telekia — 200 žingsnių. Tačiau, jei tik ši žinia teisinga ir toks šautuvas tikrai išrastas — netenka abejoti, kad vėliau šis trūkumas bus pašalintas.

Klaidų atitaisymas

I

„Kario“ Nr. 46 straipsnyje „Naujo liktinių puskarininkių atlyginimo įstatymo belaukiant“ įsibrovė klaida, kuri atitaisoma:

II skyriuje — Nuolatinis atlyginimas — **Butų klausime** po žodžių „Butų normas nustatys“ išspausdinta: „Ministerių

Kabinetas (kaip ir „karininkų atlyginimo įstatymo numatyta“), o turi būti: „Krašto Apsaugos Ministeris“ (ir taškas).

II

„Kario“ Nr. 46 straipsnyje „Pirmieji orlaiviai“ (956—957 pusl.) vietoj „Žirafas“ (straipsnyje ir paraše po klišė) turi būti „Ziffar'as“. 957 pusl. 7—8 eil. iš apačios (kairė) vietoj „1797 m. spalio 22 d. prancūzas Garverenas...“ turi būti „Garnerin'as“.

Galvosūkių 44 nr. sprendimas

1261 metais ties Durbės ežeru kunigaikštis Mindaugas sumušė kryžiuočius.

Gerai išsprendė: 1) Al. Tuinyla (Smn.), 2) P. Plevokas (I p. div. št.), 3) Alf. Šutinys (K.), 4) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 5) J. Jundulaitė (Als.), 6) j. p. P. Petronis (1 hus. p.), 7) L. Briedis (V. š.), 8) v. p. Steponavičius (8 p. p.), 9) eil. Vl. Tuzas (L. R. Kr. San.), 10) J. Astrauskas (Pvk.).

Galvosūkis Nr. 47

(1 taškas)

Sugalvoti šiuos žodžius:

- 1) Turkų vyresnysis.
- 2) Ginčai sprendžiami.
- 3) Kas bus vėliau, po dabarties?
- 4) Plaukiojimo vieta.
- 5) Neteisybę pasakyti.
- 6) Svarbus susirinkimas.

Iš pirmųjų raidžių išėina kariuomenės įstaiga. Visi žodžiai turi turėti savyje dvibalsę „ei“, bet ne pradžioje ir gale, o vidury.

J. Pupkevičius

Daktaras I. Reznikas, veneros, lyties ir moterų ligų persikėlė į Ugniagesių g. 11, b. 2 (I aukštas), Priima 8 — 11 val. ir 5 — 8 v. v. (moterims priėmimas atskirtas). Tel. 12-01.

Plk. ltn. A. Krikščiūno

Topografijos vadovėlis

elementarinis kursas

Karį, šaulį, skautą, moksleivį jis supažindins su žemėlapių skaitymu, vartojimu ir schemų sudarymu

Kaina

kariams, šauliams, mokykloms ir skautams 1,80 lt.
Kitiems 2,40 lt.

G a u n a m a

Vyriausio štabo spaudos ir švietimo skyriuje
Kaunas, Nepriklausomybės aikštė